

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Versijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 800 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

DE NIET-BETALING EN DE LAATTIJDIGE BETALING VAN VERVALLEN R.M.Z.-BIJDRAGEN IN HET POLITIEONDERZOEK NAAR EENVOUDIGE BANKBREUK (artikel 573, 3° H.W.)

In de loop van een politieonderzoek naar bankbreuk wordt vastgesteld dat de gefailleerde, indien hij personeel te werk stelde, nagelaten heeft zekere sommen aan sociale bijdragen over te maken aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid. Onder het regime van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, was de niet-betaling van de verschuldigde bijdragen aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid een klachtdelict, strafbaar met een gevangenisstraf van een tot zeven dagen en/of een geldboete van 1 tot 25 frank (artikel 12, § 2 van de besluitwet van 28 december 1944, gewijzigd door artikel 4 der wet van 14 juli 1955). De strafvordering was ondergeschikt aan een klacht van de minister, die de sociale voorzorg onder zijn beheer heeft, of van de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid. In de praktijk kwam het evenwel uiterst zelden tot een dergelijke klacht, zodat bij het politieonderzoek naar bankbreuk doorgaans enkel de mogelijkheid bestond de niet-betaling der vervallen R.M.Z.-bijdragen te onderzoeken onder het aspect van eventuele inbreuk op artikel 583, 3° H.W.

De wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (Belgisch Staatsblad van 25 juli 1969, blz. 7258 en volgende), in werking getreden op 1 januari 1970 (cfr. artikel 65 van het Koninklijk Besluit van 28 november 1969, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 5 december 1969, blz. 11753 en volgende), heeft een nieuwe strafbepaling ingevoerd o.m. ook op de niet-betaling en de laattijdige betaling der vervallen R.M.Z.-bijdragen. Het artikel 35 van de wet van 27 juni 1969 bepaalt inderdaad dat de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, die zich niet schikken naar de bepalingen voorgeschreven door de wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, gestraft worden met een gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en/of een geldboete van 26 tot 500 frank. De publieke vordering is ook niet meer ondergeschikt aan enige voorafgaande klacht.

Het blijft vooralsnog een open vraag hoe en in welke omstandigheden de parketten zullen in kennis gesteld worden van de inbreuken op de wet van 27 juni 1969 en op de uitvoeringsbesluiten ervan.

Bij het politieonderzoek naar bankbreuk doet zich van nu af nochtans de mogelijkheid voor om de niet-betaling en de laattijdige betaling van vervallen R.M.Z.-bijdragen van ambtswege te onderzoeken, niet meer praktisch alleen als een mogelijk feit van eenvoudige bankbreuk, beschreven in artikel 573, 3° H.W., maar ook als een afzonderlijk wanbedrijf, beschreven in artikel 35 van de wet van 27 juni 1969.

I. Wetteksten.

1) Wetboek van koophandel, artikel 573, 3°

De franse tekst van het artikel 573, 3° H.W. luidt :

« Si dans l'intention de retarder sa faillite, il a fait des achats pour revendre au-dessous du cours; si, dans la même intention, il s'est livré à des emprunts, circulations d'effets, et autres moyens ruineux de se procurer des fonds. »

Nederlandse vertaling volgens J. Simon en P. De Beus :
« Indien hij, met het oogmerk om zijn faillissement te vertragen, aankopen deed om beneden de prijs weer te verkopen; indien hij, met hetzelfde oogmerk, leningen aanging, effecten in omloop bracht en andere ten ondergang leidende middelen gebruikte om zich geld te verschaffen. »

Nederlandse vertaling volgens J. Ronse :

« Indien hij, met het oogmerk om zijn faillissement uit te stellen, aankopen heeft gedaan tot wederverkoop beneden de koers; indien hij, met hetzelfde oogmerk, toegestemd heeft in leningen, effectencirculatie en andere al te kostelijke middelen om zich geld te verschaffen. »

2) Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (Belgisch Staatsblad 25 juli 1969, blz. 8258)

Artikel 35 - Onverminderd de artikelen 269 tot 274 van het strafwetboek, worden met een gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met een geldboete van 26 tot 500 frank of met een van die straffen alleen gestraft :
1° de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers die

zich niet schikken naar de bepalingen voorgeschreven door de wet en de uitvoeringsbesluiten ervan; de geldboete wordt zoveel maal toegepast als er werknemers zijn ten overstaan van dewelke een inbreuk is gepleegd, zonder dat het totaal bedrag van de geldboete evenwel hoger mag zijn dan 50.000 frank;

2° de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers evenals de werknemers, die het krachtens deze wet georganiseerde toezicht verhinderen. De rechter die de straf uitspreekt ten laste van de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, veroordeelt ambtshalve de werkgever tot betaling aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid van de bijdragen, bijdrageopslagen en verwijlrenten die niet aan de Rijksdienst werden gestort.

Bij bedrieglijke onderwerping van een of meer personen aan de toepassing van deze wet, veroordeelt de rechter ambtshalve de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers tot betaling aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid van een vergoeding gelijk aan het drievoud van de bedrieglijk aangegeven bijdragen.

Artikel 36 - Bij herhaling binnen een jaar na een vorige veroordeling kan de straf op het dubbel van het maximum worden gebracht.

Artikel 38 - Alle bepalingen van boek I van het strafwetboek, uitgezonderd hoofdstuk V, maar met inbegrip van hoofdstuk VII en van artikel 85, zijn toepasselijk op de misdrijven in deze wet omschreven.

Artikel 39 - De publieke vordering wegens overtreding van de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan verjaart door verloop van een jaar na het feit waaruit de vordering is ontstaan.

Indien de werkgever echter de inhoudingen heeft verricht welke zijn bepaald bij artikel 23, doch ze niet binnen de reglementaire termijnen en voorwaarden aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid heeft overgemaakt, vangt de verjaringstermijn slechts aan op de dag dat de inhoudingen aan de Rijksdienst zijn gestort.

II. Algemeen politieonderzoek naar eenvoudige bankbreuk, omschreven door het artikel 573, 3°, H.W.

Zoals voor alle andere feiten van bankbreuk, dient door het politieonderzoek in de eerste plaats te worden nagegaan of de dader zich in staat van faillissement bevindt. Bedoeld wordt niet het gerechtelijk faillissement, zoals het eventueel is vastgesteld bij vonnis van de rechtbank van koophandel, maar de feitelijke staat van faillissement (Cass. 29 juni 1953, Pas. 1953, I, 871; Cass. 18 april 1955, Pas. 1955, I, 894; J.T. 1955, 493 met noot P.T.; Cass. 26 maart 1956, Arr. Verbr. 1956, 615; Cass. 20 juni 1966, Pas. 1966, I, 1347).

Het misdrijf van eenvoudige bankbreuk, omschreven in het artikel 573, 3° H.W., kan van uit het standpunt van het politieel onderzoek verder ontleed worden in de drie volgende elementen:

- zich geld verschaffen,
- met het opzet het faillissement uit te stellen,
- door al te kostelijke middelen.

1) Eerste element: zich geld verschaffen

Het « zich geld verschaffen » kan het gevolg zijn van een overhandiging van geld door een derde (afgifte van speciën, uitreiking van een check, uitvoering van een bank- of van een postoverschrijving, betaling via een mandataris, terbeschikkingstelling van giraal geld in de vorm van een kredietopening door een bankier of een financieringsmaatschappij e.d.m.), van een door de gefailleerde in-zijn-bezit-houden van een geldsom, die hij tot op een bepaald ogenblik in bezit of beheer had (misbruik van vertrouwen, achterhouding van geïnde verzekeringspremies door een

makelaar, achterhouding van R.M.Z.-bijdragen na de vervaldag e.d.m.), of zelfs van een delictueuze toeëigening (diefstal, oplichting, bedrieglijke toeëigening van gevonden geldsommen e.d.m.).

Het ligt voor de hand dat, indien de geldverschaffing het gevolg is van een misdrijf, dit laatste als dusdanig en samenhangend met de bankbreuk wordt onderzocht. Dat is zeker het geval wanneer de op het bewuste misdrijf bepaalde straffen zwaarder zijn dan die, vastgesteld bij artikel 489 S.W. voor eenvoudige bankbreuk. Ook het omgekeerde kan zich voordoen, met name dat het feit van eenvoudige bankbreuk, beschreven in het artikel 573, 3° H.W., zwaarder wordt bestraft dan het misdrijf, dat de gefailleerde heeft gepleegd om zich geld te verschaffen. Dat is in het bijzonder het geval met de inbreuk, voorzien door artikel 35 van de wet van 27 juni 1969. De praktische toepassing van het artikel 65 S.W. op het politieonderzoek is dat het gepleegde feit dan wordt behandeld onder zijn aspect van eenvoudige bankbreuk. Dat sluit natuurlijk niet uit dat de samenhang met de andere overtreden wetsbepaling moet onderzocht worden. Het al dan niet bestaan van die samenhang zal zijn invloed hebben op de publieke vordering.

2) Tweede element: het opzet het faillissement uit te stellen

Bij eenvoudige bankbreuk is het bewijs van een bedrieglijk opzet niet noodzakelijk, ofschoon een dergelijk opzet bij de gefailleerde kan aanwezig zijn geweest. Het artikel 573, 3° H.W. vereist echter het bewijs dat de dader met een bijzonder opzet heeft gehandeld: het oogmerk zijn faillissement uit te stellen.

Het artikel 442 H.W. bepaalt dat de fallietverklaring bij vonnis van de rechtbank van koophandel geschiedt op aangifte van de gefailleerde, op verzoek van een of meer schuldeisers ofwel ambtshalve. Het faillietverdragend opzet van de gefailleerde zal dus uiteraard erop gericht zijn een of meer van die oorzaken van zijn mogelijke faillietverklaring te bestrijden. Hij zal dus in de eerste plaats zelf nalaten het ophouden van zijn betalingen (tijdig) aan te geven en intussen op zoek gaan naar nieuw geld. Heeft hij schuldeisers, die hem lastig vallen wegens vervallen schulden, dan zal hij het zich verschafte geld gebruiken om hen in de eerste plaats te voldoen. Als hij ten slotte het gevaar loopt van ambtswege in faillissement verklaard te worden als gevolg van het optreden van gerechtsdeurwaarders, zal hij bij voorkeur aan deze laatsten afbetalingen doen.

Het faillietverdragend opzet kan door het onderzoek dus hoofdzakelijk worden gevonden in de aanwending van het geld, dat de gefailleerde zich heeft verschafte via lening, effectencirculatie of andere middelen. Ook een analyse van de situatie der onderneming van de gefailleerde naar haar vermoedelijke evolutie in de veronderstelling dat de bewuste geldverschaffing niet zou hebben plaats gehad, kan het faillietverdragend karakter van het aangewend middel doen uitkomen en meteen releverend zijn voor het opzet van de gefailleerde. Het is zonder meer duidelijk dat de gefailleerde over die vaststellingen moet ondervraagd worden.

3) Derde element: ruinerende, ten ondergang leidende of al te kostelijke aard van het middel tot geldverschaffing

Bij het onderzoek moet in de eerste plaats een duidelijke omschrijving en beschrijving worden gegeven van het middel, waardoor de gefailleerde zich geld heeft verschafte. De wetgever heeft het over een « middel », niet over een handeling of een daad. Dat lijkt erop te wijzen dat de geldverschaffing ook het gevolg kan zijn van een niet-handeling of een verzuim vanwege de gefailleerde.

Het artikel 573, 3° H.W. noemt drie dergelijke middelen uitdrukkelijk :

- aankopen om te verkopen onder de koers,
 - leningen aangaan,
 - effectencirculatie,
- en vermeldt vervolgens in een niet limitatieve term « andere al te kostelijke middelen ».

Het al te kostelijk, ruinerend of ten ondergang leidend karakter is uiteraard een feitenkwesitie. Het gaat meestal over de prijs, die de gefailleerde ten laste valt of die hij moet betalen om te kunnen beschikken over het geld, dat hij zich heeft verschaft.

In geval van wederverkoop onder de koers bestaat het offer, dat de gefailleerde moet dragen, in het verlies dat hij door de handeling oploopt. Er moet dus aangetoond worden dat hij met verlies heeft verkocht en nagegaan worden hoe groot het was.

Bij leningen is de prijs van het geld hoofdzakelijk de intrest, maar hij kan in zekere gevallen bovendien nog zijn samengesteld uit voorafgaande onderzoekskosten, beheer-, innings- en kredietverzekeringskosten, bijzondere risicopremies, verwijlntresten, hoestebedingen e.d.m. Het komt er op aan de juiste prijs te achterhalen, die het bekomen geld voor de gefailleerde kost, en vervolgens na te gaan enerzijds of die prijs overeenstemt met de gangbare geld- of kapitaalprijs van het ogenblik en anderzijds of dit offer voor de gefailleerde in aanvaardbare en verantwoorde verhouding staat tot de mogelijkheden van zijn onderneming.

Bij effectencirculatie is de prijs voor het bekomen geld niets anders dan het disconto en de aan de operatie verbonden bankkosten. Op zichzelf is die prijs zelden overdreven of ruinerend. Hier duikt nochtans een tweede begrip op in verband met het ten ondergang leidend karakter van zekere middelen tot geldverschaffing, met name de verdere verstoring van het reeds verbroken evenwicht tussen de vermogensbestanddelen van de onderneming.

Inderdaad in een onderneming, die zich op of over de rand van het feitelijk faillissement bevindt, is steeds minstens een toestand van illikwiditeit ontstaan, die veelal het gevolg is van te zware investeringen in vast actief, te grote voorraadvorming, te royaal toegestaan leverancierskrediet, te gering eigen vermogen, te veel kortlopende schulden of te lage bedrijfsrendabiliteit. Tot de saneringsmaatregelen behoren o.m. de likwidatie van een gedeelte van het vast actief (wat evenwel de continuïteit van het bedrijf in gevaar kan brengen), het likwiden van de ballastvoorraad (gevaar voor verkoop onder de koers), de aanbreng van nieuw risicodragend kapitaal (liefhebbers zullen nog moeilijk te vinden zijn), de conversie van kortlopend krediet in schulden op lange termijn (geldschietters voor langdurend krediet zullen veelal weigerachtig staan wegens gebrek aan voldoende zakelijke en subjectieve waarborgen). Door het opnemen van kortlopende leningen en door effectencirculatie komt evenwel geen sanering tot stand, maar wordt het onevenwicht in de middelen der onderneming enkel bestendigd en in feite nog vergroót door de aan de operatie verbonden last van rente, disconto, kosten en nabijgelegen terugbetalingsverplichtingen.

III. Bijzonder politieonderzoek van de achterhouding van vervallen R.M.Z.-bijdragen.

Tot de « andere al te kostelijke middelen » behoren diverse handelingen, feiten en verzuimen, die niet nominatief zijn opgesomd in artikel 573, 3°, H.W. Zij bestaan en worden gepleegd: het zou toch verbazend moeten heten dat bij faillissementen, als inbreuk op artikel 573, 3°, H.W., enkel leningen kunnen ontdekt worden door het politieonderzoek. Zij moeten alleen maar opgespoord worden, net zoals de andere feiten van bankbreuk.

Enkele voorbeelden van nogal courante dergelijke gevallen zijn :

- verkopen onder de koers,
- toestaan van overdreven leverancierskrediet,
- innemen van voorschotten van afnemers op werken of leveringen, die niet meer kunnen uitgevoerd worden,
- achterhouden van vervallen R.M.Z.-bijdragen.

Wat nu meer bepaald de achterhouding van vervallen R.M.Z.-bijdragen betreft, zijn de reeds hoger vermelde drie constitutieve elementen van het misdrijf van bankbreuk in veel gevallen aanwezig.

1) De geldverschaffing

De ondernemer is volkomen gerechtigd de sociale bijdragen tot bij hun vervaldag te behouden. De te betalen en nog niet vervallen sociale bijdragen zijn algemeen gekend als een regelmatige bron van kortlopende bedrijfsfinanciering.

Na de vervaldag is de ondernemer evenwel geenszins meer gerechtigd nog over die R.M.Z.-bijdragen te beschikken. De wet van 27 juni 1969 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en het koninklijk uitvoeringsbesluit van 28 november 1969 leggen inderdaad aan de werkgevers de verplichting op die bijdragen — zowel de sommen, ingehouden op het loon der werknemers, als de patronale bijdrage — over te maken aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid door storting op de postrekening van die instelling (cfr. artikel 23, § 2, der wet van 27 juni 1969 en artikel 35 van het koninklijk besluit van 28 november 1969). Het artikel 35 van dezelfde wet bepaalt dat de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, die zich niet schikken naar de bepalingen, voorgeschreven door de wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en/of een geldboete van 26 tot 500 frank.

Dit betekent dat de werkgever, die de verschuldigde bijdragen niet voldoet op hun vervaldag, zich plichtig maakt aan een strafbaar verzuim en dat, als hij werkelijk dat geld in zijn bezit heeft, hij feitelijk een achterhouding pleegt door zich op een illegale wijze van de beschikking over dat geld te verzekeren.

In de eerste periode nadat de wetgeving op de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (besluitwet van 28 december 1944) was tot stand gekomen, zijn enkele werkgevers, die hadden nagelaten de verschuldigde R.M.Z.-bijdragen door te betalen, vervolgd geworden op grond van misbruik van vertrouwen. Er is hieruit evenwel geen veroordeling gevolgd omdat de bijdragen niet konden worden beschouwd als zijnde overhandigd door de werknemers aan hun werkgever. Dit neemt niet weg dat de achterhouding der sociale bijdragen minstens op bepaalde punten een gelijkenis vertoont met zekere elementen van het misdrijf van misbruik van vertrouwen. De werkgever heeft immers als plicht aan die gelden op een welbepaalde datum een welbepaalde bestemming te geven.

In de niet-betaling van de sociale bijdragen zit ook een zekere gelijkenis met de achterhouding van het arbeidersloon. Net zoals de werkgever het netto-loon zonder dralen moet betalen in handen van de werknemers, mag hij niet tornen aan de kwijting van het uitgesteld loon der arbeiders. De R.M.Z.-bijdragen zijn inderdaad bestemd voor de de regeling van :

- de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit,
- de kinderbijslagen voor werknemers,
- de rust- en overlevingspensioenen voor werknemers,
- de arbeidsvoorziening en werkloosheid,
- het jaarlijks vakantiegeld der werknemers.

Het ligt voor de hand dat, om vast te stellen of de gefailleerde zich het bedoelde geld op de bovengenoemde wijze heeft verschaft, er moet kunnen aangetoond worden dat hij over de bedragen beschikte, nodig voor het uitvoeren

der betaling aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid. Het bewijs hiervan kan zowel in de boekhouding van de gefailleerde gevonden worden als door extracomptabele gegevens. Voor dat onderzoek wordt een beroep gedaan op diverse geëigende politieke onderzoekstechnieken.

2) Opzet om het faillissement uit te stellen

Het opzet om het faillissement uit te stellen kan o.m. worden aangetoond door te onderzoeken of de gefailleerde de achtergehouden R.M.Z.-bijdragen heeft aangewend ter kwijting van achterstallige schulden, wier niet-betaling de faillietverklaring als rechtstreeks of onrechtstreeks gevolg kon hebben. De wijze van onderzoek, wat dit punt betreft, is uiteraard dezelfde als in het geval van faillietvertragende leningen, effectencirculatie en andere gelijkaardige feiten.

Het is helemaal niet zeldzaam dat ter gelegenheid van het onderzoek naar de besteding, die de gefailleerde heeft gedaan met zijn geldmiddelen, vastgesteld wordt dat de achtergehouden R.M.Z.-bijdragen geheel of ten dele hebben gediend voor buitensporige uitgaven, voor verteer bij kansspelen, voor de bevoordeling van zekere schuldeisers of zelfs dat er verduistering van actief is gepleegd. Dit zij gezegd om aan te tonen dat de opsporingen naar het opzet van faillietvertraging deel uitmaken van het algemeen politieonderzoek van de ontvangsten en de uitgaven van gefailleerde met het oog op de ontdekking van diverse feiten van bankbreuk.

Waar artikel 573, 3°, H.W. het bijzonder opzet vereist, waarvan hierboven sprake is, dat niet het geval met artikel 35 van de wet van 27 juni 1969, dat inderdaad geen opzet vereist.

3) De al te kostelijke aard der geldverschaffing

De duurte van de geldverschaffing door de achterhouding van vervallen R.M.Z.-bijdragen wordt uitgedrukt door de prijs van dat geld. Die prijs is niets anders dan de som van de offers, die de gefailleerde ten deel vallen als gevolg van de niet-betaling of van de niet tijdige betaling van het kwestieus geldbedrag. Die lasten zijn een boete (burgerlijke sanctie) van een tiende der onbetaalde bijdragen en bovendien een verwijlinterest à 10 % 's jaars, die per dag vertraging wordt aangerekend.

De opslagen en verwijlinteressen worden in de rekening-uittreksels van de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid in afzonderlijke kolommen aangeduid naast de achterstallige bijdragen. Aan de hand van een dergelijk rekening-uittreksel kan vrij eenvoudig een chronologische tabel worden opgesteld, weergevende per datum de evolutie (het saldo!) der achtergehouden bijdragen en de duur — in een aantal dagen uitgedrukt — tijdens dewelke de gefailleerde telkens in het bezit is gebleven van die geldsommen of, door achterhouding ervan en aanwending voor een andere bestemming, erover heeft beschikt. Anderzijds kan de onderzoekende politieambtenaar uit het rekening-uittreksel, door samentelling van de toegepaste opslagen en de aangerekende verwijlinteressen, de prijs afleiden in een absoluut getal.

Nu zijn drie gegevens door het onderzoek gekend: het geldbedrag, dat de gefailleerde zich heeft verschaft, de tijd gedurende dewelke hij erover heeft beschikt, en de prijs die hem hiervoor ten laste valt. Daaruit kan het gemiddeld lastenpercentage worden becijferd, dat de prijs van de geldverschaffing uitdrukt op een conventionele wijze, die direct bruikbaar is voor de vergelijking met de kosten voor het bekomen van geld. Bij die berekening zal geregeld worden vastgesteld dat het lastenpercentage de 20 % per jaar overschrijdt.

4) De procentuele vaststelling der lasten

De procentsgewijze berekening van de financieringskosten is zeer gebruikelijk in de balansanalyse en de bedrijfsbudgettering. Daarbij wordt telkens uitgegaan van het gefinancierd of het te financieren bedrag, de periode en de totale financieringslasten. Ook de winstmarge, de rentabiliteit van het eigen en van het vreemd vermogen, de economische rentabiliteit en andere verhoudingen in de bedrijfsmiddelen van een onderneming worden voor het goed begrip conventioneel uitgedrukt in een procentueel cijfer per jaar. Ter zake de baten en de lasten is daarbij van belang dat zij werkelijk bestaan in de loop van de beschouwde periode, niet op welk ogenblik van die periode zij zijn ontstaan.

Van bedrijfseconomisch standpunt gezien — want daar gaat het ten slotte om bij de beoordeling van het voor de onderneming al dan niet ruinerend karakter der delictueuse geldverschaffing — zijn de factoren « opslagen » en « verwijlinteressen » dus van belang als financieringskosten tijdens de onderzochte periode, terwijl het precieze ogenblik van hun vestiging door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid binnen die periode slechts van incidentele betekenis is.

5) Samenloop van de twee misdrijven

Hoger (sub III, 1) is vermeld dat de niet-betaling en de niet tijdige betaling van vervallen R.M.Z.-bijdragen als dusdanig een misdrijf zijn. Dezelfde feiten kunnen als faillietvertragende en ruinerende geldverschaffing eveneens het misdrijf uitmaken van eenvoudige bankbreuk volgens artikel 573, 3°, H.W. Het eerstgenoemde misdrijf is strafbaar met een gevangenisstraf van acht dagen tot een maand (artikel 35 van de wet van 28 juni 1969), het tweede met een gevangenisstraf van een maand tot twee jaar (artikel 489 S.W.).

Op de beide misdrijven is boek I van het strafwetboek van toepassing, met uitzondering van hoofdstuk V (Herhaling) wat de inbreuken betreft op de wet van 27 juni 1969. Het artikel 36 van die wet voorziet een bijzondere herhaling binnen een jaar na een vorige veroordeling. In dat geval kan de straf op het dubbel van het maximum worden gebracht.

Wanneer bij het nazicht van de schulden van een gefailleerde wordt vastgesteld dat er vervallen R.M.Z.-bijdragen onbetaald zijn gebleven, gebiedt de praktische toepassing van het artikel 65 S.W. op het politieonderzoek dat die feiten in de eerste plaats worden onderzocht onder hun aspect van mogelijke inbreuk op het artikel 573, 3° H.W. en 489 S.W. Het ligt voor de hand dat, indien een of meer constitutieve elementen van het misdrijf van bankbreuk (cfr. sub II, 1, 2 en 3) blijken te ontbreken, de feiten in het politieonderzoek moeten weerhouden blijven als een inbreuk op de bepalingen van de meergenoemde wet van 27 juni 1969.

De toepassing van het artikel 65 S.W. heeft ook invloed op de publicatie van de arresten en vonnissen van veroordeling wegens bankbreuk, welke bekendmaking wordt voorgeschreven door artikel 583 H.W., gewijzigd bij de wet van 14 juli 1962. Indien geen ééndagige samenloop wordt weerhouden, kan geen publicatie worden bevolen van de inbreuk op de wet van 27 juni 1969.

6) Verjaring

Het artikel 39 van de wet van 27 juni 1969 houdt twee bepalingen in ter zake de verjaring der inbreuken op die wet en op de uitvoeringsbesluiten ervan. De eerste alinea van dat artikel bepaalt dat de publieke vordering wegens de bedoelde overtredingen verjaart door verloop van een jaar na het feit, waaruit de vordering is ontstaan. In

beginsel vangt de verjaringstermijn dus aan op de dag van het plegen van het misdrijf. In het geval van verzuim van betaling der R.M.Z.-bijdragen is dat uiteraard de verval-dag voor de storting ervan. Die vervaldagen worden vastgesteld door artikel 34 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 en zijn principieel uiterlijk de laatste dag van de maand na elk verlopen kalenderkwartaal. Een bijzonder geval geldt de werkgevers, die gewoonlijk ten minste vijf werknemers tewerkstellen. Zij zijn verplicht bij wijze van voorschot en binnen de vijf dagen na elke maand van het kalenderkwartaal een som te betalen, gelijk aan een vierde van de bijdragen over het vorig kalenderkwartaal, terwijl het saldo dient vereffend te worden uiterlijk de laatste dag van de maand volgend op het verlopen kalenderkwartaal.

Onmiddellijk moet de aandacht erop gevestigd worden dat de feiten van niet-betaling der verschuldigde R.M.Z.-bijdragen door een gefailleerde veelal geen geïsoleerde trimestriële voorvallen zijn, maar vaak door hun iteratie, door hun gemeenschappelijke oorzaak van illikwiditeit der onderneming en door hun accumulatief karakter wijzen op een doorlopende handeling, die nauw in verband staat met de slepende of permanent geworden toestand van feitelijk faillissement van de dader. Indien wordt aangenomen dat de opeenvolgende niet-betalingen van vervallen R.M.Z.-bijdragen een voortgezet misdrijf zijn met eenheid van misdadig opzet, vangt de verjaringstermijn slechts aan op de dag van het plegen van het laatste feit (Cass. 21 oktober 1940, Pas. 1940, I, 265).

De tweede alinea van het artikel 39 der wet van 27 juni 1969 houdt nochtans een speciale regeling in nopens de verjaring van een bijzondere vorm van misdrijf, nl. het niet afdragen van de reeds ingehouden werknemersbijdragen binnen de reglementaire termijnen en voorwaarden. Hiervoor vangt de verjaringstermijn slechts aan op de datum dat die inhoudingen aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid zijn gestort. Indien op de datum van het faillissement nog geen stortingen zijn uitgevoerd of geen stortingen meer sedert een bepaalde periode, kan er dus nog geen sprake zijn van verjaring van het misdrijf der niet-betaling van de desbetreffende ingehouden bijdragen, hoe ver het verzuim ook teruggaat in de tijd.

Wanneer de feiten van niet-betaling der R.M.Z.-bijdragen bovendien een inbreuk uitmaken op artikel 573, 3° H.W., vangt de verjaringstermijn aan op de datum van de feitelijke staat van faillissement (Cass. 20 juni 1966, Pas. 1966, I, 1347; Brussel 18 mei 1912, R.D.P. 1912, 592) en is het de gewone verjaringstermijn voor de publieke vorde-ring wegens wanbedrijven die loopt.

7) Deelneming

Er kan, wat de feiten van niet-betaling der R.M.Z.-bijdrage betreft, deelneming voorkomen, net zo goed wanneer zij een misdrijf van eenvoudige bankbreuk uitmaken als een inbreuk op de wet van 27 juni 1969. Die deelneming doet zich soms voor tussen twee of meer exploitanten van een zelfde onderneming, maar ook tussen enerzijds een of meer van hen en anderzijds hun aangestelde(n) zoals een directeur of een boekhouder-kassier. Dergelijke feiten gebeuren wel vaker in handelsvennootschappen tussen de zaakvoerders of beheerders onderling, evenals tussen hen en zekere lasthebbers.

Er is evenwel het bijzonder geval dat feiten van niet-betaling der R.M.Z.-bijdragen in hoofde van de directeur of bediende van een handelsvennootschap enkel een inbreuk uitmaken op de wet van 27 juni 1969, terwijl zij in hoofde van de zaakvoerder of van de beheerder een faillietvertragende en al te kostelijke geldverschaffing blijken te zijn. Er is dan veelal wel deelneming aan de inbreuk op de wet van 27 juni 1969 doch niet aan een eenvoudige bankbreuk. In dergelijk geval moet door het politieonderzoek opgespoord worden in hoofde van wie het oogmerk om het faillissement uit te stellen aanwezig was. Dit oogmerk te bewijzen is inderdaad noodzakelijk voor de telastlegging van inbreuk op artikel 573, 3° H.W., terwijl de inbreuken op de wet van 27 juni 1969 geen opzet vereisen.

Louis MEWISSEN,

Eerstaanwezend commissaris

voor gerechtelijke opdrachten.

Lode DE WILDE

Substituut

Procureur des Konings.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 27 november 1969.

Voorzitter: M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever: Ridder de Schaetzen.

Procureur-generaal: M. Ganshof van der Meersch.

Arbeidsongeval. — Ongeval op de weg naar of van het werk. — Begrip. — Verblijf van de arbeider. — Begrip. — Omschrijving van de weg die de arbeider moet volgen.

Artikel 1 van de wet van 13 december 1945 vereist niet dat de arbeider, om zich op de weg naar of van het werk te bevinden, zijn verblijfplaats verlaat, doch beperkt zich tot de omschrijving van de weg, die hij moet volgen, door als « zijn verblijf », dit wil zeggen de plaats waar dit verblijf gevestigd is, zijn punt van vertrek of aankomst aan te geven, naar gelang hij zich naar zijn werk begeeft of ervan terugkeert.

« Federale Verzekeringen » t./

1. Tempels; 2. N.V. « Confort et Chaleur ».

Gelet op het bestreden vonnis, op 24 maart 1969 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Luik;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, inzonderheid lid 1 en 2, en 2 van de besluit-wet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, verlengd bij de wet van 10 juli 1951, 1, 2 en 3 van de wetten op de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 28 december 1931, gewijzigd, wat artikel 2 betreft, bij artikel 1 van de wet van 10 juli 1951,

doordat om te verklaren dat het « beroepen vonnis bevestigt in zover dit het bestaan van het ongeval op de weg van 16 oktober 1967 heeft erkend en in zover het een deskundigenonderzoek heeft bevolen » en om aldus aan te nemen dat het ongeval waardoor verweerder werd getroffen zich heeft voorgedaan op de weg naar het werk, het bestreden vonnis hierop steunt « dat het ten deze vaststaat dat gedaagde in hoger beroep (thans verweerder) zich naar zijn werk begaf en dat de plaats van het ongeval gelegen was op een punt van de rechtstreekse

en normale geografische weg tussen het verblijf van de gedaagde in hoger beroep en de plaats waar hij zijn genoemd werk verrichtte; — dat hij dit punt op het gewone en normale uur passeerde; — dat het vermelde risico onafscheidelijk verbonden was met de verplaatsing; — dat dientengevolge — de elementen voor de vaststelling van het bestaan van een ongeval op de weg naar of van het werk verenigd zijn; — dat eiseres in hoger beroep (thans eiseres) de vereisten van de wet uitbreidt door te beweren dat gedaagde in hoger beroep, op het ogenblik dat hij de weg begon af te leggen, uit zijn verblijfplaats had moeten komen veeleer dan uit die van zijn ouders, zoals zulks het geval was, en aldus als vaststaand beschouwt dat verweerder, op het ogenblik dat hij de litigieuze weg was beginnen af te leggen, niet van zijn eigen verblijfplaats doch die van zijn ouders kwam,

terwijl onder weg naar en van het werk enkel dient verstaan te worden de door de arbeider normale af te leggen weg om zich van zijn verblijf — of van de plaats waar hij gaat eten — naar de plaats waar hij zijn werk verricht te begeven, en omgekeerd — of nog om zich naar de plaats te begeven waar de lonen worden uitbetaald en om ervan terug te keren — zonder dat de rechter het begrip zelf van de aldus beperkend omschreven wegen mag uitbreiden, zodat niet wettelijk kan worden beschouwd als overkomen op de weg naar het werk het ongeval dat zich, zoals ten deze, voordoet in de loop van de weg door de arbeider afgelegd om zich naar de plaats waar hij zijn werk verricht te begeven en hij niet van zijn verblijfplaats maar van die van zijn ouders vertrokken is, zelfs indien dit ongeval zich bovendien voordoet op een plaats die samenvalt met een punt van de weg welke normaal door de arbeider wordt gevolgd om zich van zijn verblijf naar de plaats waar hij zijn werk verricht te begeven, en op een uur dat overeenkomt met het uur waarop hij er gewoonlijk passeert:

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat verweerder « zich naar zijn werk begaf en dat de plaats van het ongeval gelegen was op een punt van de rechtstreekse en normale geografische weg tussen het verblijf van de gedaagde in hoger beroep (thans verweerder) en de plaats waar hij zijn (genoemd) werk verrichtte « en » dat hij dit punt op het gewone en normale uur passeerde; dat het vermelde risico onafscheidelijk verbonden was met de verplaatsing »;

Overwegende dat het vonnis er weliswaar op wijst dat, hoewel verweerder niet van zijn verblijfplaats maar van die van zijn ouders vertrokken was, dit element ten deze niet ter zake dienend is, gelet op de hierboven vermelde feitelijke vaststellingen;

Dat immers artikel 1 van de wet van 13 december 1945 niet vereist dat de arbeider, om zich op weg naar en van het werk te bevinden, zijn verblijfplaats verlaat, doch zich ertoe beperkt de door hem te volgen weg te bepalen door als zijn punt van vertrek of aankomst, naargelang hij zich naar zijn werk begeeft of ervan terugkeert, « zijn verblijf » aan te geven, dat wil zeggen de plaats waar dit verblijf gevestigd is;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

NOOT. — Volgens lid 2 van artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitend uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, dient te worden verstaan « als de weg naar en van het werk...: de door de arbeider normaal af te leggen weg om zich van zijn verblijf of

van de plaats waar hij gaat eten naar de plaats waar hij zijn werk verricht te begeven en omgekeerd ».

Zoveel woorden, zoveel betwistingen, waarvan getuigen de talloze rechtsgedingen die in deze tekst, terecht of ten onrechte, steun hebben gezocht en soms gevonden. (1)

Op dat gebied is dan ook de rechtspraak van het Hof van Cassatie bijzonder uitgebreid en leerrijk.

Het hierboven gepubliceerd arrest van 27 november 1969 is op menig punt belangwekkend.

1. Feitelijke toedracht der zaak:

Op 16 december 1967 was zekere T. het slachtoffer van een verkeersongeval te Ougrée. Hij daagde zijn werkgever vóór de Vrederechter om te horen zeggen dat het terzake ging om een ongeval op de weg van het werk. Deze stelling werd door de werkgever bestreden.

Het was niet betwist dat het slachtoffer zich inderdaad naar zijn werk begaf wanneer het ongeval overkwam. De betwisting vond echter zijn grondslag in het feit dat belanghebbende op dat ogenblik niet van zijn woonplaats kwam, dewelke te Seraing was gevestigd, doch wel van de woonplaats van zijn vader te Tilleur alwaar hij de nacht vóór het ongeval had doorgebracht. Evenmin werd betwist dat het ongeval zich had voorgedaan op een plaats gelegen op de normale weg die het slachtoffer te volgen had om zich naar zijn werk te begeven.

2. Juridische toedracht:

De werkgever liet gelden dat, welke ook de reden was waarom het slachtoffer toevallig bij zijn vader had vernacht, diens woonplaats in geen geval kon beschouwd worden als zijnde het verblijf van de arbeider zelf, bij gebreke in hoofde van deze laatste van het inzicht aldaar zijn woonst, zij het tijdelijk, te vestigen. Dienvolgens hield de werkgever staande dat de arbeider, op het ogenblik van het ongeval, geen weg volgde zoals in artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945 bepaald.

Zowel de Vrederechter als de Rechtbank van eerste aanleg in graad van beroep, oordeelden dat enkel in aanmerking moest genomen worden de plaats waar het ongeval zich had voorgedaan, ongeacht of het slachtoffer al dan niet van zijn verblijf kwam.

Hiertoe steunde het vonnis op het verslag aan de Regent dat de besluitwet van 13 december 1945 voorafgaat en waarin het begrip « weg naar het werk » wordt toegelicht. (2)

Het ongeval zich anderdeels hebbende voorgedaan binnen de normale tijd en bij het verwezenlijken van een aan de afgelegde weg verbonden risico. (3)

In dit verband stelde het vonnis vast dat belanghebbende « zich naar zijn werk begaf en dat de plaats van het ongeval gelegen was op een punt van de rechtstreekse en normale geografische weg tussen het verblijf van de gedaagde en de plaats waar hij zijn werk verrichtte » en dat « hij dit punt op het gewone en normale uur passeerde ». Zodat het vermelde risico onafscheidelijk verbonden was met de verplaatsing. (4)

Dientengevolge besloot de rechter dat het terzake inderdaad ging om een ongeval op de weg naar het werk. Zeer terecht wees het vonnis erop, dat aan de wettelijke vereisten werd toegevoegd, wanneer betoogd werd dat het slachtoffer aanvankelijk zijn verblijf diende te verlaten, en niet de woonst van zijn vader zoals terzake het geval.

3. Grondslag van het verhaal in cassatie:

Op lid 2 van artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945 steunende, waarin gewag wordt gemaakt van « de door de arbeider normaal af te leggen weg om zich van zijn verblijfplaats... te begeven », verwees eiseres in cas-

satie naar twee arresten door het Hof respectievelijk in 1960 en in 1967 gewezen, inroepende dat hierbij beschikt was geworden dat, met het oog op de toepassing betreffende de vergoeding der schade voortvloeiende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, als « verblijfplaats van de arbeider » moet worden beschouwd elke plaats waar de arbeider het voornemen heeft, minstens tijdelijk, zijn woonplaats te vestigen, wat in concreto niet het geval bleek te zijn.

In werkelijkheid besliste het eerst bedoeld arrest, enerzijds dat voor de toepassing van kwesieuze wetgeving, de termen « verblijfplaats van de arbeider » niet insluiten dat de arbeider slechts één verblijfplaats kan hebben, anderzijds dat uit de loutere omstandigheid dat de arbeider zich in een bepaalde plaats ophoudt, niet noodzakelijk volgt dat, voor de toepassing van de besluitwet van 1945, die plaats de verblijfplaats van de arbeider is, daarenboven inderdaad vereist zijnde dat deze laatste het inzicht heeft om, minstens tijdelijk, zijn woonstede op die plaats te vestigen. (5)

De tweede bedoelde uitspraak bepaalde onder meer dat, zo in artikel 1 van de besluitwet van 1945 de woorden « verblijf van de arbeider » een plaats bedoelen waar de arbeider het voornemen heeft zijn woonplaats te vestigen, althans voorlopig, zij nochtans niet impliceren dat de arbeider op die plaats overnacht, wanneer hij er niet kan overnachten omwille van de arbeidsverbintenissen. (6)

Bovendien beriep zich eiseres in cassatie op een ander arrest, waarbij het Hof van cassatie bepaalde dat, zo de rechter de wettigheid kan aannemen van oorzaken van omweg of van onderbreking van de weg die deze laatste niet abnormaal maken, hij evenwel het begrip zelf van de wegen die in lid 2 en 3 van voornoemd artikel 1 op beperkende wijze zijn omschreven, niet mag uitbreiden. (7)

Inderdaad wijkt de besluitwet van 13 december 1945 van het gemeen recht af en moet zij derhalve, in beginsel op beperkende wijze uitgelegd worden.

In het laatste geval betrof het een ongeval dat overkomen was terwijl het slachtoffer, dat tijdens de middag-arbeidsonderbreking de lokalen van het bedrijfshoofd had verlaten, zijn werk vervoegde na boodschappen in een winkel uit de omgeving te hebben gedaan. Oordelende dat het ongeval zich had voorgedaan « op het normaal parcours van de weg naar het werk, zoals hij wetelijk is omschreven », had de rechter overwogen « dat het dienaangaande van weinig belang is te weten of de getroffene terugkeerde van bij haar thuis of van bij een winkelier waar zij boodschappen had gedaan voor haar maaltijd, vermits het ongeval zich, in elk geval, heeft voorgedaan gedurende de normale weg en op een normale plaats van de terugweg naar de plaats van het werk ». (8)

Deze beslissing werd verbroken omdat « de rechter niet wettelijk heeft kunnen aannemen dat de weg door de getroffene afgelegd tussen de winkel waar zij voorraad was gaan opslaan, al was het in levensmiddelen om op het kantoor te gebruiken, en de plaats waar zij haar werk verricht, de weg naar het werk is », het dienaangaande zonder belang zijnde « dat de winkel gelegen is op de normale weg die de getroffene had moeten afleggen om naar huis te gaan of ervan terug te keren, vermits het vaststaat dat zij zulks niet deed, dat het ongeval zich tegenover de plaats van haar werk heeft voorgedaan, vanaf het ogenblik dat de getroffene niet een van de wegen aflegde, waarvan de risico's door de besluitwet zijn beoogd en gedekt ». (9)

Uit dit alles meende eiseres in cassatie in onderhavig geval te kunnen afleiden, dat het derhalve niet volstaat opdat hij zich op de weg van het werk zou bevinden, dat de arbeider die zich naar zijn werk begeeft, op het ogenblik van het ongeval zich bevindt op een plaats die samenvalt met een punt van de weg welke normaal door hem wordt gevolgd om zich van zijn verblijf naar de plaats waar hij

zijn werk verricht te begeven, en op een uur dat overeenkomt met het uur waarop hij er gewoonlijk passeert (10), vereist zijnde dat de weg door de arbeider afgelegd, het door artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945 bepaald vertrekpunt zou hebben, dit is zijn verblijf.

4. Het arrest van 27 november 1969 :

In zijn arrest van 27 november 1969 weerlegt het Hof van cassatie uitdrukkelijk deze laatste stelling en spreekt zich deesaangaande in bijzonder formele termen uit.

Zonder terzake nog verder de draagwijdte te bespreken van het begrip « verblijf », en meer bepaald in verband met het te maken onderscheid tussen de begrippen « verblijf » en « woonplaats » (11), wijst het Hof erop dat de woorden « verblijf van de arbeider » willen zeggen : « de plaats waar dit verblijf gevestigd is ».

Verder, en nadat het Hof in een vorige uitspraak reeds beschikt had dat een ongeval gebeurd op het erf van de arbeider kan aanzien worden als gebeurd op de weg naar of van het werk indien het opgelopen risico enig verband houdt met de noodzakelijkheid waarin de arbeider zich bevindt zich te verplaatsen, « de weg naar of van het werk, in de zin van artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945, niet noodzakelijk de openbare weg zijnde en de weg niet uitsluitende die de arbeider op zijn erf moet afleggen in verband met de noodzakelijkheid, waarin hij zich bevindt, zich naar de bij dit artikel omschreven plaatsen te begeven of ervan terug te keren » (12), heeft het Hof van cassatie in het arrest van 27 november 1969 thans op uitdrukkelijke wijze beschikt dat artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945 :

1°) niet vereist dat de arbeider, om zich op de weg naar of van het werk te bevinden, zijn verblijf verlaat ;

2°) zich beperkt tot de omschrijving van de weg die hij moet volgen ;

3°) de door de arbeider te volgen weg bepaalt door als zijn punt van vertrek of aankomst, naargelang hij zich naar zijn werk begeeft of ervan terugkeert, « zijn verblijf » aan te geven, dat wil zeggen de plaats waar dit verblijf gevestigd is.

M. de S.

(1) Zie in dit verband : R. Close, Etude juridique des accidents sur le chemin du travail, Bulletin des Assurances, fasc. 197 à 201.

Zie eveneens en onder meer, drie arresten van cassatie die nuttig kunnen geconfronteerd worden en die grensgevallen betreffen : Cass. 16 november 1957 op gedeeltelijk strijdig advies gewezen, Arresten Cass. 1958, 146 en Pas. 1958...266 met noot ; Cass. 22 juni 1962, Pas. I.1204 ; Cass. 5 september 1969, R.W. 4 januari 1970, kol. 848-850.

(2) Pasin. 1946, blz. 1284.

(3) In dit verband, cfr. o.m. Cass. 20 januari 1967, Pas. 1967.I.608 ; Cass. 25 april 1968, Arresten Cass. 1968, 1075 en Pas. 1968.I.1010 ; Cass. 19 december 1968, Pas. 1969.I.373.

(4) Vs. Luik 24 maart 1969 op beroep Vrederecht Seraing-sur-Meuse 15 mei 1968, onuitgegeven.

(5) Cass. 26 februari 1960, Arresten Cass. 1960, 607 en Pas. 1960.I.744. — In dezelfde zin : Cass. 9 maart 1956, Arresten Cass. 1956, 563 en Pas. 1965.I.725 ; Cass. 25 maart 1960, Arresten Cass. 1960, 693 en Pas. 1960.I.866. — Zie ook Horion, Accidents du travail in R.P.D.B., compl. t. I, nrs 251 en volgende, blz. 52-53 ; Chron. de jurisprudence in R.C.J.B. 1964, nr. 134, blz. 195.

(6) Cass. 2 febr. 1967, Arresten Cass. 1967, 681 en Pas. 1967.I.673.

(7) Cass. 9 november 1967, Pas. 1968.I.332.

(8) Vs. Brussel 14 december 1965, onuitgegeven.

(9) Cass. 9 november 1967, supra.

(10) Cass. 3 december 1959, Arresten Cass. 1960, 298 en Pas. 1960.I.399.

(11) Zie deesaangaand, benevens de arresten van 9 maart 1956, 26 februari 1960 en 25 maart 1960 waarvan hoger sprake : De Page, I, 1962, nr. 307, blz. 426-427 ; Planioi & Ripert, I, 1952, nr. 137, blz. 175 en volg. ; Ripert & Boulanger, I, 1956, nr. 924, blz. 384 ; Horion, Chronique de Jurisprudence, R.C.J.B. 1960, nr. 154, blz. 111 ; id., Accidents du travail, R.P.D.B., Compl.

T. I, 1964, nrs. 254 en 255, blz. 53 en de aangehaalde referenties; S. Rouffy, De la notion de résidence en matière d'accident sur le chemin du travail, Rev. Gén. des Ass. et Resp., 1963, nr. 7007. — In het franse recht, zie artikel 415 van de Code de la sécurité sociale, zoals gewijzigd door de Wet van 23 juli 1957; Cass. fr. 18 juli 1957, D. 1957 p. 653; Cass. fr. 28 oktober 1957, Bull. Cass. 1957, IV, p. 725, nr. 1019; Levasseur, Dalloz, Droit social, v° Accident du travail, nr. 965.

(12) Cass. 28 april 1967, Bulletin des Assurances, Maart-April 1968, blz. 318-325 met noot. — Zie ook Cass. 26 november 1954, Pas. 1955.1.273.

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 13 oktober 1969.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Wauters.

Advocaat-generaal: M. Dumon.

Rechtspleging in strafzaken. — Wet van 16 februari 1961.

— Advocaat, houder van de stukken. — Art. 203 bis Sv. — Hoger beroep.

Uit de geschiedenis van de wet van 16 februari 1961 blijkt dat de woorden «houder van de stukken» ingelast zijn om alle betwisting aangaande het bestaan van het mandaat van de advocaat te vermijden.

Nu de akte van hoger beroep niet vaststelt dat de raadsman verklaard heeft dat hij houder van de stukken was, om aldus ervan kennis te geven dat hij met de zaak belast was en onder andere opdracht had dit beroep in te stellen, beslist het bestreden vonnis wettelijk dat voormeld hoger beroep niet ingesteld werd overeenkomstig de vormvoorschriften bepaald door art. 203 bis Sv. en derhalve niet ontvankelijk was.

Roosen e. a. t./Reynaerts e. a.

Gelet op het bestreden vonnis op 2 januari 1969 in hoger beroep gewezen door de Correctionele rechtbank te Leuven;

Overwegende dat de voorzieningen alleen gericht zijn tegen de beslissingen over de burgerlijke vorderingen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 203 bis van het Wetboek van strafvordering zoals het gewijzigd werd en vervolledigd door artikel 4 van de wet van 16 februari 1961, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, ten onrechte, niet ontvankelijk heeft verklaard, het beroep op 12 juni 1968 ingesteld door verklaring in naam van de eisers gedaan door de Heer Diercxsens, advocaat «handelende in zijn hoedanigheid van raadsman, dit zowel op burgerlijk als op penaal gebied», zoals, dientengevolge, het incidenteel beroep ingesteld door de burgerlijke partijen Reynaerts en Beckers, en vastgesteld heeft dat «op burgerlijk gebied, het vonnis a quo kracht van gewijsde heeft verkregen»,

terwijl, luidens artikel 203 bis van het Wetboek van Strafvordering, zoals het gewijzigd en vervolledigd werd door de wet van 16 februari 1961 van toepassing terzake, de uitdrukking «de advocaat, drager der stukken» die macht heeft om beroep aan te tekenen tegen een op strafgebied uitgesproken beslissing, zonder verdere nauwkeurige inlichting de advocaat aanduidt met de verdediging van de belangen van zijn cliënt belast en die de macht heeft een beroep in te stellen zonder enige volmacht te moeten voorleggen, derwijze dat de verklaring door een advocaat afgelegd, aangeduid als «handelende in zijn hoedanigheid van raadsman...», regelmatig naar de vorm is, en dat bijgevolg het beroep eveneens ontvankelijk is:

Overwegende dat uit de akte van hoger beroep van 12 juni 1968 blijkt dat Meester L. Diercxsens, advocaat te Antwerpen, Hemelstraat, 18, handelend in zijn hoedanigheid van raadsman van de eisers, ter griffie van de Politierichtbank te Landen verschenen is en verklaard heeft hoger beroep tegen het vonnis van 7 juni 1968 in te stellen;

Overwegende dat luidens artikel 203 bis van het Wetboek van strafvordering, de beklagde, de burgerlijk aansprakelijke partij en de burgerlijke partij hoger beroep kunnen instellen, hetzij in persoon, hetzij door een pleitbezorger, of door een advocaat, houder van de stukken;

Overwegende dat uit de voorbereidende werken van de wet van 16 februari 1961 blijkt dat de woorden «houder van stukken» in de wet ingelast werden om alle betwisting aangaande het bestaan van zijn mandaat te vermijden;

Overwegende dat, nu de akte van hoger beroep niet vaststelt dat de raadsman van de eisers verklaard heeft dat hij houder van de stukken was, om aldus ervan kennis te geven dat hij met de zaak belast was en onder andere opdracht had dit beroep in te stellen, het bestreden vonnis wettelijk beslist dat voormeld hoger beroep niet ingesteld werd overeenkomstig de vormvoorschriften bepaald door artikel 203 bis van het Wetboek van strafvordering en derhalve niet ontvankelijk was;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de eisers in de kosten.

NOOT. — Zie het verslag Rombaut (Pasinomie, 1961, 205) en het advies van de Raad van State (ib., 209).

De wet van 16 februari 1961 betrof de artikelen 152 (verschijning voor de politierichtbank), 185 (verschijning voor de correctionele rechtbank), 203 bis (hoger beroep) en 317 Sv. (cassatieberoep), evenals het enige artikel van de wet van 25 oktober 1919, nr. XV (verschijning voor de raadkamer) en art. 223 Sv. (verschijning voor de kamer van inbeschuldigingstelling).

Machine 4

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 28 oktober 1969.

Voorzitter: M. van Beirs.

Raadsheer-verslaggever: Ridder de Schaetzen.

Advocaat-generaal: M. Charles.

Verbeurdverklaring. — Art. 42 S.W. — Jachtwet. — Voertuig dat gediend heeft om te jagen buiten de door de Minister van Landbouw bepaalde tijden.

De jachtwet van 28 februari 1882 schrijft de verbeurdverklaring niet voor van de voertuigen die gediend hebben om te jagen buiten de door de Minister van Landbouw bepaalde tijden.

De jachtwetgeving vaardigt een eigen reglementering uit betreffende de verbeurdverklaring van de zaken die tot het plegen van het misdrijf gediend hebben. Art. 42 S.W. mag bijgevolg in het onderhavige geval niet toegepast worden.

Huygens t./Moons.

Gelet op het bestreden arrest, op 5 maart 1969 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

I. Wat de voorziening van eiser, als burgerlijke partij, betreft :

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan niet blijkt dat eiser zijn voorziening betekend heeft aan de partij tegen wie zij is gericht ;

Dat de voorziening derhalve niet ontvankelijk is ;

II. Wat de voorziening van eiser, als beklagde, betreft :

A. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de strafvordering :

Over het middel ambtshalve afgeleid uit de schending van artikel 42 van het Strafwetboek :

Overwegende dat het arrest de verbeurdverklaring van de wagen « Mercedes » verantwoordt door erop te wijzen dat die wagen aan de veroordeelde toebehoort en gediend heeft tot het plegen van de inbreuk op artikel 6 van de wet van 28 februari 1882, zijnde gejaagd te hebben buiten de door de Minister van Landbouw bepaalde tijden ;

Overwegende dat de jachtwetgeving een eigen reglementering uitvaardigt betreffende de verbeurdverklaring van de zaken die tot het plegen van het misdrijf gediend hebben ;

Dat artikel 42 van het Strafwetboek bijgevolg niet in onderhavig geval mag worden toegepast ;

Overwegende dat de wet van 28 februari 1882 de verbeurdverklaring niet voorschrijft van de voertuigen die gediend hebben om te jagen buiten de door de Minister van Landbouw bepaalde tijden ;

Dat de uitgesproken verbeurdverklaring derhalve onwettelijk is ;

En overwegende voor het overige, dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is :

B. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering :

Overwegende dat eiser geen middel aanvoert ;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest in zover het ten laste van eiser de wagen Mercedes, plaatnummer 621 NB, toebehorende aan eiser, verbeurd verklaart ;

Verwerpt de voorziening voor het overige ;

Beveelt dat melding van het thans gewezen arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt eiser in de helft van de kosten en laat de andere helft ten laste van de Staat ;

Zegt dat er geen grond is tot verwijzing.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 10 april 1969.

Voorzitter : M. De Bersaques.

Raadsheer-verslaggever : M. Legros.

Advocaat-generaal : M. Detournay.

Arbeidsovereenkomst (bedienden). — Contract zonder tijdsbepaling. — Bezoldiging van meer dan 180.000 fr. — Opzeggingstermijn. — Contractuele vrijheid met wettelijk minimum.

Een werkgever heeft een bediendencontract zonder tijdsbepaling, waarvan de jaarlijkse bezoldiging hoger is dan 180.000 frank, zonder gegronde reden verbroken vóór het verstrijken van de eerste periode van vijf jaar dienst.

Wanneer de jaarlijkse bezoldiging van een bediende

hoger is dan 120.000 frank, wordt de termijn van de opzegging die door de werkgever moet in acht genomen worden, bij de overeenkomst of door de rechter vastgesteld, zonder dat hij lager mag zijn dan de termijnen vastgesteld bij art. 15, 1° van de wet op het bediendencontract, dat een termijn van minstens drie maanden voor de bedienden die sinds minder dan vijf jaar in dienst zijn, voorschrijft.

Die bepaling wordt geschonden door de sententie die aan de bediende benevens de wettelijke opzeggingsvergoeding, zijnde drie maanden, een aanvullende vergoeding toekent, hoewel de overeenkomst de opzegging beperkte tot drie maanden in welke omstandigheden ook.

N.V. La Cellulose des Ardennes t./ Tilmant.

Gelet op de bestreden sententie, op 7 februari 1968 door de werkrechtensraad van beroep te Libramont kamer voor bedienden, gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1135, 1234 van het Burgerlijk Wetboek, 5, 14, 15, inzonderheid 2°, 20, 22, 35, inzonderheid lid 3, van de op 20 juli 1955 gecoördineerde wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden, en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie, na achtereenvolgens te hebben vastgesteld dat de op 8 januari 1962 door partijen gesloten arbeidsovereenkomst voor bedienden van onbepaalde duur onregelmatig werd verbroken zonder opzegging, bij aangetekende brief van eiseres van 29 december 1966 en in elk geval vóór de aanvang van een nieuwe periode van vijf jaar dienst, dat verweerder onbetwistbaar recht heeft op de wettelijke opzeggingsvergoeding, namelijk drie maanden van de lopende wedde, en dat de overeenkomst waarvan de jaarlijkse bezoldiging hoger was dan 180.000 frank, de opzeggingstermijn beperkte tot drie maanden in welke omstandigheden ook, beslist dat deze overeenkomst niet onder de toepassing van de basiswet valt, dat derhalve de werkrechtensraad in staat is om een aanvullende vergoeding toe te kennen, rekening houdend met de omstandigheden, omdat het, gelet op de omstandigheden van de zaak, billijk blijkt aan verweerder een aanvullende verbrekingsvergoeding, gelijk aan zeven maanden van de lopende wedde, toe te kennen, en diensgevolge eiseres veroordeelt om aan verweerder benevens de wettelijke vergoeding, gelijk aan drie maanden van de wedde, vermeerderd met een productiviteitspremie van 6 t.h. van de brutobezoldiging, dat is in totaal 73.623 frank (69.000 frank + 4.623 frank), een aanvullende verbrekingsvergoeding gelijk aan zeven maanden van dezelfde wedde, dit is 171.787 frank (161.000 frank + 10.787 frank), alsmede de gerechtelijke interesten en de kosten van eerste aanleg te betalen,

terwijl de arbeidsovereenkomsten voor bedienden waarvan de jaarlijkse bezoldiging hoger is dan 180.000 frank, binen de perken bepaald bij de artikelen 15 en 35 van de gecoördineerde wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden, onderworpen zijn aan de bepalingen van die wetten welke de opzeggingstermijn en de opzeggingsvergoeding regelen, en, terwijl de opzeggingsstermijn, volgens genoemd artikel 15, ten deze door de overeenkomst van partijen regelmatig op drie maanden is vastgesteld, de sententie, door eiseres te veroordelen aan verweerder benevens de wettelijke verbrekingsvergoeding, gelijk aan drie maanden van de wedde en van de krachtens de overeenkomst verworven verdiensten, een aanvullende verbrekingsvergoeding te betalen, gelijk aan zeven maanden van genoemde wedden, waarvan de toekenning noch door de overeenkomst noch door de wet was voorzien, aldus een veroordeling heeft uitgesproken die zowel de overeenkomst schendt welke partijen tot

wet strekt (schending van de artikelen 1134, 1135, 1234 van het Burgerlijk Wetboek, 5, 15 en 22 van de op 20 juli 1955 gecoördineerde wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden) als de ten deze toepasselijke bepalingen van de wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden (schending van de artikelen 14, 15, 20, 22 en 35 van genoemde wetten gecoördineerd op 20 juli 1955) en aldus niet regelmatig met redenen is omkleed (schending van artikel 97 van de Grondwet) :

Overwegende dat de bestreden sententie beslist dat eiseres de arbeidsovereenkomst voor bedienden zonder tijdsbepaling, waarvan de jaarlijkse bezoldiging hoger is dan 180.000 frank, die tussen haar en verweerder bestond, zonder gegronde redenen heeft verbroken en dat deze verbreking heeft plaatsgehadt vóór het verstrijken van de eerste periode van vijf jaar dienst ;

Overwegende dat naar luid van artikel 15, 2°, van de gecoördineerde wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden, dat krachtens artikel 35 van genoemde wetten op alle arbeidsovereenkomsten voor bedienden van toepassing is, wanneer de jaarlijkse bezoldiging hoger is dan 120.000 frank, de termijn van de opzegging welke door de werkgever moet in acht genomen worden bij de overeenkomst of door de rechter wordt vastgesteld, zonder dat hij lager mag zijn dan de termijnen vastgesteld bij het 1° van genoemd artikel dat een opzeggingstermijn van minstens drie maanden voor de bedienden die sinds minder dan vijf jaar in dienst zijn voorschrijft ;

Overwegende dat de sententie aan verweerder benevens « de wettelijke opzeggingsvergoeding, zijnde drie maanden, . . . een aanvullende vergoeding, rekening houdend met de omstandigheden, toekent, . . . hoewel de overeenkomst de opzegging beperkte tot drie maanden in welke omstandigheden ook » ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen,

en zonder het tweede middel te onderzoeken dat geen ruimere cassatie zou kunnen meebrengen,

Vernietigt de bestreden sententie, doch alleen in zover ze beschikt dat er aan verweerder een aanvullende opzeggingsvergoeding moet worden toegekend en over de kosten beslist ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Houdt de kosten aan om erover door de feitenrechter te worden beslist ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Werkrechtensraad van beroep (kamer voor bedienden) te Namen.

RAAD VAN STATE

7e Kamer. — 21 januari 1970.

Voorzitter : M. Declaire.

Raadsheren : MM. Smolders en Vermeulen.

Substituut-auditeur-generaal : M. De Baedts.

Advocaten : Mrs. Luc Schöller en Jean Mertens de Wilmars.

Schenkingen en legaten aan openbare besturen. — Wet van 19 december 1864 betreffende de studiebeurzen. — Provinciale Commissie voor Studiebeurzen. — Toewijzing van het Legaat. — Nietigverklaring van de aanvaarding. — Bevoegdheid van de gewone rechter of van de Raad van State.

De vraag aan wie, — particulier of overheid — door een persoon bij schenking of testament vermaakte goede-

ren toekomen, heeft betrekking op het bepalen van de rechtsgevolgen, die uit een burgerlijke rechtshandeling zijn voortgesproten en die de overgang van goederen uit een privévermogen betreffen.

Het behoort uitsluitend aan de burgerlijke rechter definitief dit soort civiele rechtsgevolgen te bepalen.

De bestuurlijke overheid is alleen dan bevoegd om het voor aanvaarding in aanmerking komend openbaar bestuur aan te duiden, wanneer het bepalen van dit rechtsgevolg niet onmiddellijk uit de wet volgt doch uitoefening van een discretionaire bevoegdheid onderstelt.

Provinciale Commissie voor Studiebeurzen
t./ Stad Antwerpen
en Gouverneur der Provincie Antwerpen.

Arrest van nr. 13.912.

.....
Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van :

1° een besluit van de gemeenteraad van de stad Antwerpen van 2 maart 1964 waarbij wordt beslist een legaat te aanvaarden dat door Alexandre Vanderkelen bij testament van 26 februari 1959 aan de burgemeester van de stad werd vermaakt en dat door de erfplater werd bestemd om studiebeurzen aan leerlingen van de lagere gemeentescholen van de stad te verlenen ;

2° een besluit van de gouverneur der provincie Antwerpen van 23 juni 1965, waarbij deze voormeld besluit van de gemeenteraad van Antwerpen goedkeurt ;

Over de toedracht van de zaak

Overwegende dat Alexandre Marie Vanderkelen, die in 1893 en beurs bekwam om in een Brusselse stadsschool lager onderwijs te ontvangen en die nadien uitweek naar Australië, bij testament, in Australië op 26 februari 1959 opgemaakt, beschikte een legaat, ter waarde van 15 % op wat van zijn nalatenschap na uitbetaling van een aantal legaten zou overschieten, te vermaken « to the Burgomasters of Brussels and Antwerp in Belgium (in equal amounts) for the purpose of providing bursaries in the primary schools of those two cities, in gratitude for the bursary granted to me by the City of Brussels in 1893 at the communal school of the Rue du Canal, Brussels, provided that the receipt of the said Burgomasters or their proper representative shall sufficiently discharge my Trustees who shall not be responsible for the due application of said moneys in manner aforesaid » ; dat een van de testamentuitvoerders, The Union Trustee Company of Australia Limited, bij brief van 6 juni 1962 ter kennis van de burgemeester van Antwerpen bracht, dat A.M. Vanderkelen overleed op 12 mei 1962, terwijl met die brief tevens een kopie van het testament aan de burgemeester werd overgemaakt ; dat de gemeenteraad van Antwerpen, nadat de stad uit de nalatenschap reeds twee bedragen had ontvangen, respectievelijk ter waarde van 183.332 frank en 22.845 frank, op 2 maart 1964 besliste het legaat te aanvaarden en de eraan verbonden voorwaarden na te leven ; dat het college van burgemeester en schepenen bij brief van 16 maart 1964 de provinciegouverneur om goedkeuring van het besluit van de gemeenteraad verzocht, hierbij o.m. aanstippende : « Het bedrag, toekomende aan de stad, zal eerst na volledige likwidatie van de nalatenschap kunnen worden vastgesteld. Tot heden werden reeds twee sommen, respectievelijk van 183.332 fr. en van 22.845 fr. aan de stad overgemaakt » ; dat de gouverneur, na op 24 maart 1964 een gunstig advies van de bestendige deputatie te hebben ontvangen, op 23 juni 1964 volgend besluit nam :

« Gelet op de beslissing van de gemeenteraad van Ant-

werpen d.d. 2 maart 1964, houdende aanvaarding van het legaat, blijkend uit het testament van de heer Alexander Maria Vanderkelen, overleden op 12 mei 1962 in de staat Victoria (Australië) en dat moet dienen tot stichting van studiebeurzen voor de leerlingen van de stedelijke lagere scholen; Gelet op artikel 76, 3°, van de gemeentewet; Gelet op het koninklijk besluit van 24 februari 1960 waarbij aan de provinciegouverneurs de uitoefening wordt opgedragen van sommige machten welke bij artikel 76 van de gemeentewet aan de Koning zijn verleend; Gelet op het advies uitgebracht door de bestendige deputatie, Besluit: De voormelde beslissing van de gemeenteraad van Antwerpen d.d. 2 maart 1964 wordt goedgekeurd »;

Overwegende dat de verzoekende partij, die noch vanwege het stadsbestuur van Antwerpen noch vanwege de gouverneur enige kennisgeving van de in verband met het legaat genomen besluiten ontving, van de zaak op de hoogte schijnt gekomen te zijn in de maand november 1967 met het gevolg dat de secretaris van de commissie op 17 november 1967 een onderhoud met ambtenaren van het stadsbestuur bekwam; dat de verzoekende partij na dit onderhoud tot het besluit kwam dat krachtens de wet van 19 december 1864 betreffende de stichtingen ten voordele van het openbaar onderwijs en van de bursalen — meer bepaald krachtens artikel 18 van die wet — het legaat niet aan de stad Antwerpen, maar aan haar zelf toekwam; dat de commissie oordeelde dat de stad Antwerpen derhalve ten onrechte het legaat had aanvaard en de toezienende overheid ten onrechte die aanvaarding had goedgekeurd, reden waarom de verzoekende partij voor de Raad van State de vernietiging van die besluiten vordert;

Ten aanzien van de bevoegdheid van de Raad van State

Overwegende dat de rechtsgrond die de verzoekende partij aanvoert om de vernietiging van de bestreden besluiten te vorderen, gezocht wordt in een overtreding van art. 18 van vermelde wet van 19 december 1864, artikel volgens hetwelk schenkingen, die moeten dienen om aan de leden van een bepaalde familie of aan de jeugdigen van een bepaalde gemeente of van verschillende gemeenten studiebeurzen te verlenen ten einde de begunstigen in staat te stellen onderwijs, o.m. ook lager onderwijs, te volgen, moeten worden beheerd — en dus ook moeten worden aanvaard en overeenkomstig hun bestemming worden aangewend — door een daartoe voor iedere provincie opgerichte bijzondere commissie, met name de provinciale commissie der studiebeurzen; dat de verzoekende partij, om het bestaan van de overtreding aan te tonen, er in de eerste plaats op wijst dat de termen van het testament zeer duidelijk aangeven dat het legaat moet dienen om studiebeurzen aan leerlingen van het lager onderwijs toe te kennen; dat zij er verder blijkbaar van uitgaat: a) dat een particulier, ook al stelt hij geld ter beschikking van een openbare dienst of werk dat als van algemeen belang door de wetgeving erkend is, niet bevoegd is om in de akte, waarbij hij het geld vermaakt, de regelen te wijzigen die de werking bepalen van de openbare dienst of van de door de wet ingestelde organen belast met de zorg voor het werk dat als van algemeen belang is erkend, b) dat het te dien aanzien zonder belang is welke nationaliteit de particulier, die aan een Belgische openbare dienst of een Belgisch werk van algemeen belang geeft, ook moge hebben of onder welke wetgeving, Belgische of vreemde, de rechtshandeling, waarbij de sommen werden vermaakt, werd verricht, c) dat zulks in de eerste plaats geldt voor de bevoegdheidsregelen die bepalen welk openbaar lichaam bevoegd is de schenkingen, met een bepaalde bestemming, te aanvaarden en te beheren; dat de verzoekende partij dan meer bepaald doet gelden dat artikel 18

van de wet van 19 december 1864 de bevoegdheid om legaten, bestemd om studiebeurzen o.m. voor het lager onderwijs, te ontvangen, te beheren en te verlenen, juist uitsluitend aan de provinciale commissies der studiebeurzen toekent, zodat de als vernietigingsgrond aangevoerde overtreding derhalve hierin bestaat dat de stad Antwerpen met goedkeuring van de gouverneur, een legaat aanvaardt dat rechtens aan de verzoekende partij toekomt;

Overwegende dat het rechtseffect, dat de verzoekende partij blijkens de door haar aangevoerde rechtsgrond met haar annulatieberoep bekomen wil, hierin bestaat dat de motieven van een eventueel annulatiearrest van de Raad van State, met de rechtskracht die aan die motieven verbonden is, erga omnes — meer bepaald tegenover de stad Antwerpen — de toezienende overheid en de testamentuitvoerder — de gegrondheid zouden doen blijken van de aanspraak die de commissie doet gelden als zou het legaat, dat door A. M. Vanderkelen bij testament werd vermaakt, aan haar en niet aan het stadsbestuur van Antwerpen toekomen;

Overwegende dat de vraag aan wie — particulier of overheid — door een particulier bij schenking of testament vermaakte goederen toekomen, fundamenteel betrekking heeft op het bepalen van de rechtsgevolgen die uit een eenzijdige, burgerlijke rechtshandeling, welke door die particulier is verricht, zijn voortgesproten en die de overgang van goederen uit een privé-vermogen — en derhalve burgerlijke verplichtingen van die particulier of zijn erven — betreffen; dat die soort civiele, vermogensrechtelijke rechtsgevolgen te bepalen uitsluitend de burgerlijke rechter staat, niet alleen waar het er op aan komt zich uit te spreken over de juiste strekking van de wil van de particulier, maar ook om vast te stellen wat de verschillende rechtseffecten van die uitgedrukte wil zijn; dat die rechtseffecten te bepalen ook inhoudt dat de rechter van de schenkingsakte of van het testament zal dienen uit te maken in hoever de eerbiediging van de regelen, welke de respectieve bevoegdheid van bestuursorganen vaststellen, het noodzakelijk maakt, ook al wordt de bestemming van de vermaakte gelden geëerbiedigd, om het beheer van die gelden aan een andere, dan de door de particulier vermelde overheid toe te wijzen, met de daaruit voor die particulier of zijn testamentuitvoerder volgende correlatieve verplichtingen;

Overwegende dat de uitsluitende bevoegdheid van de judiciale rechter om bedoelde rechtsgevolgen, voortgesproten uit een burgerlijke, eenzijdig door een particulier verrichte rechtshandeling te bepalen, medebrengt dat de bestuursoverheid — ook al moet zij, bij afwezigheid van een rechterlijke beslissing, heel dikwijls voor zich zelf uitmaken wat die rechtsgevolgen voor haar zijn — niet definitief over die rechtsgevolgen kan beslissen, met uitzondering van die gevallen waarin die rechtsgevolgen, met betrekking tot de bevoegdheid of de werkwijze van overheden, niet onmiddellijk uit de toe te passen wetsbepalingen volgen, maar de uitoefening door de bestuurs-overheid van een discretionaire bevoegdheid onderstellen; dat, behalve die laatste hypothese, de bevoegdheid van de judiciale rechter — en de uiteindelijke onbevoegdheid van de bestuursoverheid — de onbevoegdheid van de Raad van State medebrengt om over de overgang van goederen, voortvloeiend uit een eenzijdige, burgerlijke rechtshandeling van een particulier, uitspraak te doen ook al wordt hij daartoe in de vormen van een annulatieberoep tegen een administratieve rechtshandeling gevorderd, aangezien het werkelijk voorwerp van een dergelijk annulatieberoep neerkomt op het beslechten van een geschil, waarvan alleen de judiciale rechter kennis kan nemen;

Overwegende dat in onderhavige zaak de verzoekende partij stelt — en terecht — dat artikel 18 onmiddellijk

werkt en geen uitoefening van enige discretionaire macht door enige bestuursverheid ondersteunt, ook niet vanwege de toezienende overheid; dat de betwisting die zij aan de Raad van State voorlegt, derhalve behoort tot de bevoegdheid van de rechter van het testament die, uitgaande van de door de erflater uitgedrukte wil — meer bepaald de bestemming van de vermaakte gelden — aan de hand van dat artikel 18 dient uit te maken of inderdaad de op dat artikel door de verzoekende partij gesteunde aanspraak gegrond is, m.a.w. of artikel 18 werkelijk de verzoekende partij als enige overheid aanwijst die bevoegd is om gelden, met de gegeven bestemming, te ontvangen; dat de bevoegdheid van de judiciale rechter de bevoegdheid van de Raad van State in deze zaak dienvolgens uitsluit,

Besluit:

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

Artikel 2. — De kosten, bepaald op 750 fr., komen ten laste van de verzoekende partij.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

Iste Kamer. — 26 november 1969.

Voorzitter: M. Maréchal.

Raadsheren: MM. Sury en Mahillon.

Advocaten: Mrs. Verbist en Hermans.

Testament. — Twee Exemplaren. — Elk van beide onvolledig. — Aanvulling van het ene testament door het andere. — Geldig.

Twee testamenten worden voorgebracht met dezelfde inhoud, doch beiden onvolledig. Het ene is niet ondertekend. In het andere is het jaartal niet vermeld.

Door vergelijking van de beide stukken is het mogelijk dat de ontbrekende elementen in het ene testament goed gemaakt worden door deze van het andere, op voorwaarde dat de geloofwaardigheid van het testament hierdoor niet wordt aangetast.

Goossens t./Goossens

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering door geïntimeerde ingesteld ertoe strekt te horen zeggen voor recht « dat eigenhandige testamenten die te Gestel op 17 oktober 1950 volledig met de hand werden geschreven en ondertekend door Amelia Maria Bats, geboren te Gestel op 4 oktober 1891 en overleden te Lier op 10 oktober 1965, en die op 30 maart 1966 werden neergelegd tussen zijn minuten door de heer Francis Van den Brande, notaris te Lier, goed en geldig zijn »; dat de eis eveneens tot onderwerp had appellante te veroordelen afgifte te doen aan geïntimeerde van « het legaat ten algemenen titel hem vermaakt bij voormelde testamenten » evenals te doen overgaan tot de vereffening en verdeling van de nalatenschap van wijlen Bats Anelia Maria;

Overwegende dat de twee litigieuze documenten opgesteld zijn als volgt:

1. « Ik Ondergetekende Bats Amelia woonde te Gestel verklaart te hebben dat mij nalaatens schappen en juweelen zullen verdeelt worden aan mijn zoon Denis Joske

Gestel Den 17 Oktober 1950 ».

2. « Ik Ondergetekende Bats Amelia woonde te Gestel verklaart te hebben dat mij nalaatens schappen en

juweelen zullen verdeelt waoden aan mijn zoon Denis en Joske

Gestel Den 17 Oktober

(get.) Amelia Bats ».

Overwegende dat vaststaat dat het eerste voorgelegde geschrift niet ondertekend is en dat het tweede onvolledig gedagtekend is, bij gebreke van jaartal;

Overwegende dat de eerste rechter voor recht gezegd heeft dat het hierboven sub 2 weergegeven stuk aangevuld door het stuk sub 1 wel als geldig testament in aanmerking kan komen, in zover bewezen wordt dat beide documenten werkelijk uitgaan van de erflater, en, vooraleer verder recht te doen, een rechter-commissaris en een deskundige aangesteld heeft tot het onderzoek naar de echtheid van bewuste geschriften en de handtekening van de cujus;

Overwegende dat beide stukken naar hun inhoud volledig overeenstemmen, op enige onbeduidende spellingvarianten en bewuste gebreken na;

Overwegende dat niet betwist wordt dat het eerste document, doordat het niet getekend is, volstrekt nietig als testament is;

Overwegende dat de eerste rechter terecht heeft laten gelden dat een onvolledige of onregelmatige dagtekening goedge maakt kan worden op voorwaarde dat de geloofwaardigheid van het testament hierdoor niet wordt aangetast en dat namelijk een onvolledige datum, zoals in casu, aangevuld kan worden door gelijkwaardige elementen gevonden in of zelfs buiten het testament;

Overwegende dat een extrinsiek bestanddeel in aanmerking kan komen niet alleen ter bevestiging van uit het testament zelf geleide gegevens maar eveneens om een onvolledige datum aan te vullen;

Overwegende dat appellante te vergeefs aanvoert dat het stuk 1 niet als gelijkwaardig element beschouwd kan worden omdat het niet getekend is;

Overwegende dat het bewijs van een datum uit een gewoon geschrift kan afgeleid worden;

Overwegende dat het jaartal van het stuk 2 in casu slechts uit het stuk 1 geput kan worden en in zover beide documenten gelijktijdig opgesteld werden;

Overwegende dat de conformiteit der overgelegde fotocopies niet betwist wordt;

Overwegende dat uit hun vergelijking blijkt:

a) dat beide documenten op identiek papier, namelijk wat betreft vorm en afmetingen, geschreven werden;

b) dat de schikking van het geschrift, met een brede rang links, juist dezelfde is;

c) dat de eerste drie lijnen op hetzelfde woord uitgaan;

d) dat beide stukken dezelfde eigenaardige spellingfouten bevatten: « woonde », « mij nalaatens schappen », « zullen verdeelt », « waoden » of « waorden »;

e) dat de datum, voorafgegaan met de melding van de plaats en het lid « Den », zich niet bovenaan de bladzijde maar onder de tekst bevindt;

f) dat in beide stukken « 17 Oktober » wordt aangeduid;

Overwegende dat uit het geheel van deze bestanddelen af te leiden valt dat beide documenten concomitant zijn en dat een van hen op het ander afgeschreven werd;

Overwegende derhalve dat hierboven vermeld stuk 2 (genummerd 1 in het bestreden vonnis) als geldig olografisch testament in aanmerking komt;

Overwegende dat de door de eerste rechter bevolen onderzoeksmaatregel verantwoord is en het voorwerp van geen bezwaar is;

Om deze redenen,

Het Hof:

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935,

Alle andere besluiten verwerpend,

Ontvangt het hoger beroep ;
Bevestigt het bestreden vonnis ;
Verwijst de zaak naar de eerste rechter ;
Veroordeelt appellant tot de kosten in hoger beroep ;

HOF VAN BEROEP TE GENT

Vierde Kamer. — 22 april 1969.

Voorzitter : M. Morel de Westgaver.

Raadsheren : M.M. Noest en De Brauwere.

Substituut-procureur-generaal : M. Steelandt.

Advocaten : Mrs. Y Carnewal en G. De Muyt (Gent).

1. Deskundige. - Strafzaken. - Aanstelling door procureur des Konings. - Geen voorafgaandelijke schriftelijke eedaflegging. - Deskundig verslag rechtsgeldig.
2. Doping. - Begrip. - Heptaminol. - Dopingsprodukten.

1. *De procureur des Konings bij wie een aangifte, een proces-verbaal of een klacht aanhangig wordt gemaakt betreffende een misdrijf dat tot zijn bevoegdheid behoort, is ertoe gemachtigd bij een deskundige aanvullende inlichtingen of ophelderingen in te winnen; in dergelijk geval, hoeft de aangestelde deskundige de bij art. 44 W. Sv. voorgeschreven voorafgaande schriftelijke eed niet af te leggen, en is, bij afwezigheid van deze eedaflegging, zijn deskundig verslag rechtsgeldig.*

2. *Er bestaat dopingpraktijk, in de zin van de wet van 2 april 1965, van zodra de atleet substanties of middelen aanwendt die kunstmatig zijn fysisch rendement kunnen opvoeren en tevens schade kunnen veroorzaken aan zijn fysische of psychische gaafheid; aldus het produkt « heptaminol », dat in zeer grote dosissen ontdekt werd in het urinemonster afgenomen van een beroepswielrenner onmiddellijk na de wielcompetitie waaraan hij had deelgenomen.*

Om het bewijs te leveren dat voormeld produkt geen dopingsmiddel is, kan deze wielrenner zich bezwaarlijk beroepen op het advies van de geneesheer, die, bij hetzelfde vonnis, veroordeeld werd om de feiten waarvoor de wielrenner terecht staat op om het even welke wijze te hebben vergemakkelijkt.

Inzake O.M. t./ Reybrouck, Guido.

Beklaagd van te Jabbeke, Sijsele of bij samenhang elders in het rijk tussen 1-2-1968 en 1-4-1968 :

Bij inbreuk op art. 1, 2 en 7 par. 1/1° van de wet van 2 april 1965, waarbij de dopingspraktijk verboden wordt, als atleet, met overtreding van art. 2, tijdens of bij de voorbereiding van een sportcompetitie de dopingspraktijk te hebben toegepast of, in dezelfde omstandigheden, substanties of middelen in zijn bezit te hebben gehad die zijn rendement kunstmatig kunnen opvoeren en tevens voor zijn fysische of psychische gaafheid schadelijk kunnen zijn, met de verzwarende omstandigheid dat de gedaagde in staat van bijzondere herhaling verkeert om binnen de twee jaar na veroordeeld geweest te zijn bij in kracht van gewijsde gegaan arrest van het Hof van beroep te Gent van 18-1-1967, wegens inbreuk op art. 7 van de wet van 2 april 1965 dezelfde feiten te hebben gepleegd ;

De beklaagde Reybrouck Guido, schuldig verklaard aan de tenlastelegging zoals hierboven beschreven, zich bevindende in staat van bijzondere herhaling zoals voormeld, werd deswege op tegenspraak veroordeeld tot een geldboete van 200 fr., verhoogd met 190 deciem, aldus gebracht op 4.000 frank of een vervangende gevangenisstraf van twee maanden, en verder verwezen in de helft van de gedingskosten, begroot in al op 3.857 frank — de we-

derhelft ten laste van een medeveroordeelde vóór het Hof niet in zake — ;

Bij vonnis der Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, correctionele Kamer met drie Rechters; gedagtekend 6 november 1968, waartegen het Openbaar Ministerie op 13 november 1968 hoger beroep ingesteld heeft, tegen al de beschikkingen wat de beklagde Reybrouck Guido betreft ;

Gehoord de heer raadsheer De Brauwere in zijn verslag gedaan ter openbare terechtzitting ;

Gehoord in zijn vordering de heer De Geest, advocaat-generaal ;

Gehoord de beklagde in zijn middelen van verdediging bijgestaan door Meester Y. Carnewal, advocaat te Gent, en door Meester G. De Muyt, advocaat te Maldegem ;

— dit alles in het Nederlands ;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie tijdig en op geldige wijze hoger beroep heeft ingesteld tegen die beschikkingen van het vonnis, die betrekking hebben op de beklagde Reybrouck Guido ;

Overwegende dat ten onrechte door de beklagde wordt voorgehouden dat het verslag van Prof. Dr. Heyndrickx nietig is, daartoe aanvoerend dat deze laatste niet vooraf de bij de Wet voorgeschreven schriftelijke eed heeft afgelegd ;

Overwegende inderdaad dat de Procureur des Konings, bij wie een aangifte, een proces-verbaal of een klacht hangende is betreffende een misdrijf dat tot zijn bevoegdheid behoort, zelfs bij een deskundige aanvullende inlichtingen of ophelderingen kan inwinnen, ten einde te kunnen oordelen welk gevolg eraan dient te worden gegeven en dat de te dien einde aangestelde deskundige de bij het artikel 44 van het Wetboek van Strafvordering voorgeschreven eed niet hoeft af te leggen (Cass. 18-2-1957-Pas. 1957-1-731 ; Cass. 22-2-1965, Pas. 1965-1-640) ;

Overwegende dat er dopingspraktijk, in de zin van de Wet van 2 april 1965, bestaat van zodra de atleet substanties of middelen aanwendt die kunstmatig zijn fysisch rendement kunnen opvoeren en tevens schade kunnen veroorzaken aan zijn fysische of psychische gaafheid ;

Overwegende dat in het urinemonster, dat onmiddellijk na de wielersportcompetitie «Ronde van Vlaanderen 1963», waaraan hij had deelgenomen, bij de beklagde werd afgenomen, zeer grote dosissen « heptaminol » werden gevonden ;

Overwegende dat Prof. Dr. Heyndrickx, als deskundige-toxicoloog, attesteert dat « heptaminol » een substantie of een middel is dat gebruikt of aangewend wordt met het oog op het kunstmatig opvoeren van het rendement van een atleet en die aan zijn fysische of psychische gaafheid schade kan veroorzaken ;

Dat « heptaminol » overigens voorkomt op de lijst der verboden produkten, zoals die ter attentie van de leden der Belgische Wielrijdersbond in het weekblad « Cyclo-Sprint » is verschenen ;

Overwegende dat volgens voornoemde deskundige het produkt Amino-2-methyl-6-heptanol. HCl, het actief bestanddeel is van de farmaceutische specialiteit die de beklagde bekend heeft te hebben ingenomen, en een vlugwerkend stimulan van het hartdebiet is dat het rendement van de atleet kunstmatig opvoert en de fysische of psychische gaafheid kan aantasten ;

Overwegende dat om het tegendeel te bewijzen de beklagde zich bezwaarlijk kan beroepen op het advies van dokter Biesemans, nu deze geneesheer bij het in kracht van gewijsde gegaan vonnis strafrechtelijk veroordeeld werd om de feiten waarvoor de beklagde thans terecht staat op om het even welke wijze te hebben vergemakkelijkt ;

Dat het verslag van de geneesheer-directeur der firma,

die «heptamyl» produceert, de bevindingen van Prof. Dr. Heyndrickx geenszins ontzenuwt; dat overigens ook deze geneesheer verklaart dat dit produkt op de lijst der voor sportbeoefenaars verboden produkten voorkomt;

Overwegende dat onder die omstandigheden de telastlegging in hoofde van de beklagde bewezen is gebleven vóór het Hof; dat echter, in acht genomen de reeds voor soortgelijke feiten door de beklagde opgelopen veroordelingen, de door de eerste Rechter opgelegde straf te laag is en in de hierna bepaalde mate dient te worden verzwaaard; dat er tevens termen zijn om aan de beklagde een tijdelijk verbod op te leggen om aan enige sportwedstrijd zijn medewerking te verlenen, en de opnemng van het onderhavig arrest bij uittreksel in het hiernavermeld weekblad te bevelen;

Op die gronden,

Het Hof, recht doende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935, artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering, artikel 140 der Wet van 18 juni 1869 gewijzigd bij artikel 2 der Wet van 4-9-1891, artikel 7 § 1, 1° en § 2 der Wet van 2-4-1965, alsook de wetsbepalingen hieromtrent aangehaald in het beroepen vonnis ter rechtzitting van heden door de heer Voorzitter hernomen;

Alle strijdige conclusies als ongegrond van de hand wijzend;

Ontvangt het hoger beroep van het Openbaar Ministerie en erover beslissend;

Beventigt het aangevochten vonnis in de mate dat het door hoger beroep wordt aangevochten, mits deze wijzigingen — met eenparige stemmen aangebracht —:

1° dat de aan de beklagde toegemeten geldboete gebracht wordt op 500 frank, verhoogd met 190 deciem en alzo bedragende tienduizend frank, en de vervangende gevangenisstraf op drie maand;

2° dat aan de beklagde verbod wordt opgelegd, voor een termijn van 6 maanden, om aan enige sportwedstrijd deel te nemen en om, in welke hoedanigheid ook, aan de organisatie van zulke wedstrijden zijn medewerking te verlenen;

3° dat de opnemng bevolen wordt van het onderhavig arrest, bij uittreksel, in het weekblad «Cyclo-Sprint», officieel orgaan van de Belgische Wielrijdersbond gevestigd te Brussel 1, Martelarenplein, nr. 8, dit op kosten van de beklagde;

Verwijst de beklagde in de kosten van deze aanleg gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie, deze begroot op de som van 573 frank.

NOOT. — Het door veroordeelde tegen bovenvermeld arrest ingesteld cassatieberoep werd verworpen bij arrest van 13 januari 1970.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT.

3e Kamer. — 31 oktober 1969.

Voorzitter: M.J. Pexsters.

Alleenrechtsprekend Rechter.

Openbaar Ministerie: M. Vandebèek.

Substituut-Procureur des Konings.

Advocaten: Mrs. de Borman loco Tahon en Rombouts.

1. Dodelijk ongeval. — Schadeberekening. — Brutoloon.
2. Verschillende loonsverhogingen van het slachtoffer. — In aanmerkneming.
3. Persoonlijke inkomsten van de weduwe.

1. Bij de schadeberekening, ingevolge dodelijk ongeval, betreffende het loonverlies van het loontrekkend slachtoffer dient het brutoloon te worden in aanmerking genomen als basis van de materiële schade wegens dit loonverlies.
2. Insgelijks dient rekening te worden gehouden met de verschillende loonsverhogingen die gedurende zijn loopbaan normaal aan het slachtoffer zouden ten goede komen.
3. Bij de berekening der schade mag geen rekening worden gehouden met de persoonlijke inkomsten van de weduwe.

Heraldy t./ N.V. Belgische Verzekering Middenstand.

Gelet op de inleidende dagvaardiging betekend bij geregistreerd exploit van gerechtsdeurwaarder Heughebaert Jean Pierre van Gent, dd. 5 maart 1969;

Overwegende dat eiseres, zo in eigen naam als in hoedanigheid van voogdes en wettelijke beheerster van de persoon en de goederen van haar minderjarige kinderen, verscheidene sommen opeist van verweerster ingevolge het ongeval dat plaats greep te Brustem op 16 oktober 1966 en waarbij de echtgenoot van verzoekster overleed;

Overwegende dat eiseres, verweerster, verzekeraarster van de genaamde Marguillier die het ongeval veroorzaakte, thans tot betalen van schadevergoeding in rechte heeft opgeroepen voorhoudende dat haar verzekerde volledig verantwoordelijk is voor de schadelijke gevolgen van het ongeval;

Overwegende dat de eis ontvankelijk is;

Overwegende dat verweerster niet ontkent dat haar verzekerde volledig verantwoordelijk is voor het overlijden van de echtgenoot van verzoekster en haar verantwoordelijkheid niet betwist maar wel de gevorderde schadebedragen; dat het terzake dus enkel handelt over de berekening der gevorderde schadeposten;

Gelet op de besluiten door partijen regelmatig neergelegd;

Overwegende dat de schade als volgt dient te worden geraamd;

Gelet op de omstandigheden door het ongeval geschapen en de bijgebrachte bewijsstukken;

A. Schade geleden door de gemeenschap en de erfenis:

1. Schade aan de auto, tegensprakelijk vastgesteld	33.000,- fr.
2. 6 dagen mutatieduur aan 200,- fr. per dag ex æquo et bono	1.200,- fr.
3. Sleepkosten: dat voor wat deze post betreft er geen rekening kan worden gehouden met de faktuur van 910,- fr., zodat dient te worden toegekend — daar deze faktuur een dubbel gebruik uitmaakt met de eerste	1.250,- fr.
4. Huur van de wagen: dat hiervoor geen vergoeding kan worden toegekend vermits hij een dubbel gebruik zou uittmaken met de mutatievergoeding	
5. Begravenisongkosten, niet betwist	12.150,- fr.
6. Mededelingen en bedankingen: ex æquo et bono de door verweerster aanvaarde som van	5.000,- fr.
7. Rouwklederen: ex æquo et bono en gelet op het feit dat deze klederen in vervanging komen van andere	8.000,- fr.
	60.600,- fr.

Overwegende dat van dit bedrag dient te worden afgetrokken de som van 15.604,- fr.

uitbetaald door de N.M.B.S. voor begrafenis-
onkosten — 15.604,- fr.

44.996,- fr.

B. Materiële schade geleden ten gevolge van het overlijden van wijlen Dumont :

Overwegende dat bij de berekening van deze schade er dient te worden rekening gehouden met de verschillende loonsverhogingen die het slachtoffer in zijn normale loopbaan zou hebben gehad en verweerster ten onrechte de cumulatie betwist van het overlevingspensioen met de vergoedingen voor materieel loonverlies; (zie Journal des Tribunaux 27-9-1969 » « L'Indemnisation du préjudice corporel » met verscheidene arresten o.m. Cass. 2e Kamer, 4 november 1968, Cass. 18-6-1962 Pas. 62-1-1171); dat ook het brutoloon dient te worden in rekening gebracht, daar eiseres op de haar toegekende bedragen zal moeten belastingen betalen en niet zal genieten van de voordelen van de Rijksmaatschappelijke Zekerheid waarvoor afhoudingen zouden gedaan zijn indien het slachtoffer zijn normale loopbaan had beëindigd;

Overwegende dat niet wordt betwist voor wat de eerste periode betreft dat bij zijn overlijden het slachtoffer over een brutoloon kon beschikken van 144.995,- fr. waarbij dient te worden gevoegd een maandelijkske haardbijslag van 318,- fr. en een verlofgeld van 5.000,- fr. dat werd verhoogd tot 7.500,- fr. in 1968; dat het slachtoffer vanaf 1967 zou genoten hebben van een maandelijkske premie van 700,- fr.;

Overwegende dat niet wordt betwist dat het loon voor het jaar 1967 zou stijgen tot 171.990,- fr. met een kleine schommeling voor wat de haardbijslag betreft; dat vanaf 1976 tot aan de oppensioenstelling in 1990 het waarschijnlijk is dat het loon niet meer zou verminderd zijn; dat de maandelijkske haardpremie zou vastgesteld zijn op 265,- fr. en tijdens de vijf laatste jaren voor zijn aktiviteit het slachtoffer zou genoten hebben van een getrouwheidspremie oplopend tot 2.808,- fr. voor het jaar 1985 en 14.040,- fr. voor het jaar 1989;

Overwegende dat het slachtoffer 41 jaar oud was toen het overleed en nog gedurende 24 jaar, namelijk tot aan zijn vijf en zestigste jaar een winstgevende aktiviteit zou hebben gehad. Dat het vier kinderen ten laste had en er kan worden aangenomen dat 25 % er voor persoonlijk onderhoud dient te worden afgetrokken;

Overwegende dat men terecht bij de berekening van de opgelopen schade dient rekening te houden met drie perioden:

1. de periode van 1966 tot 1976 wanneer het loon regelmatig stijgt.

2. de periode van 1976 tot 1990 wanneer het loon geconsolideerd is.

3. de periode na de oppensioenstelling;

Overwegende dat het niet wordt betwist dat gedurende de eerste periode als dusdanig het slachtoffer van een brutoloon zou hebben genoten van 176.044,- fr.

Overwegende dat er geen rekening kan worden gehouden met de inkomsten van eiseres ten persoonlijke titel en onafhankelijk van de waarde van haar overleden echtgenoot;

Overwegende dat voor de eerste periode het loonverlies over 10 jaar dient te worden berekend aan een vermenigvuldiger van 7,912, niet betwist, hetgeen uitmaakt een bedrag van 1.391.960,- fr.

Overwegende dat voor wat de tweede periode betreft het brutoloon op 190.967,- fr. door eiseres vastgesteld als dusdanig niet wordt betwist; dat dit loon gedurende 14 jaar onverminderd zou gebleven zijn en de vermenigvuldiger op 6,588 vastgesteld dient te worden (volgens eiseres vermenigvuldiger van 24 jaar: 14,50 verminderd met de

vermenigvuldiger van voor de eerste periode namelijk 7,912); dat aldus het inkomstenverlies voor deze tweede periode op 1.258.150,- fr. dient te worden toegekend;

Overwegende dat dient hierbijgevoegd de schade wegens het verlies van de getrouwheidspremie uitbetaald voor de vijf laatste jaren hetzij een gemiddelde van 10.000,- fr. per jaar met de vermenigvuldiger 1,91 (vermenigvuldiger van 24 jaar of 14,50 verminderd met de vermenigvuldiger van de eerste 19 jaar 12,593); dat dit verlies derhalve op 19.100,- fr. dient te worden vastgesteld;

Overwegende dat voor wat de winstgevende aktiviteiten van het slachtoffer na zijn oppensioenstelling billijkheids-halve 150.000,- fr. kan worden aangerekend;

Overwegende dat bijgevolg het materieel schadeverlies in zijn geheel het volgende is: 1.391.960,- fr. + 1.258.150,- fr. + 150.000,- fr. = 2.800.110,- fr.; dat van dit bedrag 1/4 voor persoonlijk onderhoud van het slachtoffer dient te worden afgetrokken zoals hoger vermeld;

Gelet op de ouderdom der kinderen die op zeker ogenblik met een zelfstandig inkomen zullen optreden op 700.027,50,- fr. = 2.100.182,50,- fr.;

Overwegende dat het niet wordt betwist door eiseres dat, zoals verweerster het voorhoudt door de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen een bedrag van 6.600,- fr. werd afgedragen ten voordele van de weduwe, zijnde het loon vanaf de dag van het ongeval: 16 oktober 1966 tot 31 oktober 1966 en dit in mindering dient te komen van het laatste vermelde bedrag van 2.100.182,50,- fr. hetzij 2.100.182,50,- fr. — 6.600,- fr. = 2.093.582,50,- fr. — 500.000,- fr. voorschot = 1.593.582,- fr.

C. Morele schade geleden door de echtgenote :

Ex æquo et bono 120.000,- fr.

D. Morele schade geleden door vier minderjarige kinderen :

60.000,- fr. per kind of 240.000,- fr.

Overwegende dat de bedragen ex æquo et bono aldus worden bepaald bij gemis aan volstrekt vaststaande schadegegevens en de vermenigvuldigers als dusdanig niet worden betwist;

Overwegende dat een gedeelte van dit bedrag toegekend wegens materiele schade aan het slachtoffer toekomt aan de echtgenote, en een ander deel aan de minderjarige kinderen; dat het deel toekomende aan de echtgenote op 1/4 dient te worden bepaald van 1.593.582,- fr. of 398.395,50,- fr. en op de 3/4 van 1.593.582,- fr. of 1.195.186,50,- fr. voor de vier minderjarige kinderen;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2-30 tot 37 van de wet van 15 juni 1935, dewelke werden nageleefd;

Om deze redenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak, gehoord de Heer Cleeren, Substituut Prokureur des Konings in zijn gedeeltelijke eensluidend advies, gegeven in het Nederlands ter openbare terechtzitting van 10 oktober 1969;

Veroordeelt verweerster te betalen aan eiseres als beheerster der erfenis van haar echtgenoot Dumont de som van vier en veertig duizend negenhonderd zes en negentig frank, en in eigen naam de sommen van drie honderd acht en negentig duizend drie honderd vijf en negentig frank, vijftig centiemen (398.395,50,- fr.) en honderd twintig duizend frank en als moeder-voogdes en wettige beheerster van de persoon en de goederen van haar vier minderjarige kinderen de som van een miljoen honderd vijf en negentig duizend honderd zes en tachtig frank, vijftig centiemen (1.195.186,50,- fr.) en twee honderd veertig duizend frank (240.000,- fr.), al deze sommen te vermeerderen met de vergoedendes intresten vanaf de datum van het schadeverwekkend feit namelijk 16 oktober 1966, de gerechtelijke intresten en de kosten;

Zegt voor recht dat de sommen toegekend aan eiseres in haar hoedanigheid van moeder en voogdes over de persoon en de goederen van haar vier minderjarige kinderen zullen worden geplaatst op de Algemene Spaar- en Lijfrentekas;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg behalve voor de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT.

3e Kamer. — 17 juni 1969.

Voorzitter: M. R. Soetaert.

Openbaar Ministerie: M. Ingels.

Advocaten: Mrs. De Rijke, Van Bruane en Schaubroeck.

Gerechtelijk Wetboek art. 751. — Oproeping bij gerechtsbrief. — Voorwaarden voor geldigheid.

Artikel 751 G.W., Oproeping bij gerechtsbrief. — De weigering de gerechtsbrief in ontvangst te nemen moet door de postbeambte op het ontvangstbewijs van de gerechtsbrief worden vermeld en ondertekend. — Een kleefstrookje met de gedrukte melding « geweigerd » beantwoordt niet aan het vereiste van de art. 46, par. 1, 2e lid en 33 B.W.

Dedeken t./ Dedeken.

Gehoord de verschijnende partijen in hun middelen en conclusies;

Gehoord ter openbare terechtzitting de Heer Joseph Ingels, Eerste-Substituut-Procureur des Konings, in zijn advies;

Gezien de stukken;

Overwegende dat de vordering de scheiding en deling beoogt van de huwelijksgemeenschap die bestaan heeft tussen wijlen Dedeken Theofiel en wijlen zijn echtgenote Wieme Irma, beiden laatst wonende te Zwijnaarde en er onderscheidenlijk op 29-10-1967 en op 16-4-1963 overleden, alsmede van beider nalatenschap;

Overwegende dat de partij Dedeken André, hoewel behoorlijk opgeroepen door dagvaarding betekend aan zijn persoon, vóór 1-1-1969 geen pleitbezorger heeft gesteld en na die datum evenmin in persoon is verschenen noch iemand voor hem;

Overwegende dat eisers vorderen dat bij toepassing van artikelen 751 Ger. W. een vonnis als op tegenspraak zou worden geveld, en daartoe alle partijen hebben doen oproepen bij gerechtsbrief;

Overwegende dat de gedaagden naderhand hebben geconcludeerd, behalve Dedeken André;

Overwegende dat geen enkele gedaagde na het van kracht worden van het gerechtelijk wetboek binnen de wettelijke termijn heeft geconcludeerd, zodat artikel 751 kon en bovendien krachtens artikel 753 moest worden toegepast, nu het geschil ondeelbaar is (zie verslag Van Reepinghen, blz 313);

Overwegende dat de partij Dedeken André evenwel niet behoorlijk is opgeroepen;

Overwegende immers dat de hem toegezonden gerechtsbrief ter griffie is teruggekeerd voorzien van een kleefstrookje met de vermelding « geweigerd », overeenkomstig de voorschriften betreffende aangetekende stukken, terwijl het ontvangstbewijs in het geheel niet is ingevuld;

Overwegende dat de uitreiking van een gerechtsbrief aan de persoon blijktens artikel 46 § 1, tweede lid, Ger. W., geschiedt zoals bepaald in artikel 33;

Overwegende dat artikel 33 bepaalt dat, indien de ge-

adresseerde weigert het afschrift van de akte in ontvangst te nemen, de gerechtsdeurwaarder die weigering vaststelt op het origineel en dat zodanige betekening wordt geacht aan de persoon te zijn gedaan;

Overwegende dat de postbeambte, wanneer de geadresseerde weigert een gerechtsbrief in ontvangst te nemen, derhalve die weigering op het ontvangstbewijs dient te vermelden en deze vermelding dient te ondertekenen, opdat de brief zou kunnen worden geacht te zijn uitgereikt en wel aan de persoon;

Overwegende dat, nu één partij niet behoorlijk is opgeroepen, inzake scheiding en deling, onsplitbaar geschil, geen vonnis op tegenspraak kan worden geveld en overigens ook geen verstekvonnis;

Gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken; . . .

NOOT: geen hoger beroep.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL.

23e Kamer. — 2 september 1969.

Voorzitter: M. Terlinden.

Openbaar ministerie: M. Vandeplass.

Valsheid. — In geschriften. — Foto op identiteitskaart.

Het aanbrengen, door de verdachte, van zijn foto op de identiteitskaart van iemand anders heeft tot gevolg al de schriftelijke vermeldingen van die kaart te vervalsen.

Vlyminck t./ O.M.

Beklaagd van in het gerechtelijk arrondissement Brussel, A. - tussen 1 januari en en 6 september 1968,

herhaalde malen, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, in authentieke en openbare geschriften, in handels- of bankgeschriften, of in private geschriften, valsheid gepleegd te hebben, hetzij door valse handtekeningen, hetzij door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen, hetzij door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbeschrijvingen valselijk op te maken of door ze achteraf in de akten in te voegen; hetzij door toevoeging of vervalsing van bedingen, van verklaringen of van feiten die deze akten ten doel hadden op te nemen en vast te stellen, om namelijk ten einde zijn identiteit te verbergen:

1) onder de valse naam van Delporte Raymond vier kwijtingen te hebben ondertekend,

2) de identiteitskaart nr. VB 378216 afgeleverd te Brussel op 6 september 1966 van Delporte Raymond te hebben vervalst door het aanbrengen van zijn eigen foto op diens identiteitskaart in plaats van deze van de titularis;

B. - tussen 28 april en 6 september 1968,

herhaalde malen, in het openbaar, de naam van Delporte Raymond, die hem niet toekomt aangenomen te hebben;

C. - tussen 15 augustus en 6 september 1968,

ten nadele van Papanti Cesare, wiens dienstbode of loondienaar hij was, 16 pakjes sigaretten en 16 cigarillos, ter waarde van ten minste 250 fr., die hem niet toebehoorden, bedrieglijk weggenomen te hebben;

D. - tussen 1 januari en 28 april 1968,

een roerende zaak die een ander toebehoort en die hij gevonden heeft of die bij toeval in zijn bezit gekomen is, ter zake een brievenbus bevattende een bedrag van 5.000 fr. en een identiteitskaart die aan Delporte Raymond toebehoorde, bedrieglijk verborgen of aan derden afgegeven te hebben;

Overwegende dat het aanbrenge, door de betichte, van zijn foto op de identiteitskaart van iemand anders tot gevolg heeft al de schriftelijke meldingen van deze kaart te vervalsen ;

Overwegende dat alle sub A 1-2, B, C, en D bedoelde inbreuken een collectief misdrijf uitmaken bij eenheid van opzet ;

Rechtsprekend na tegenspraak,

Rechtsprekend bij verstek,

Veroordeelt Vlyminck Jeroom uit hoofde van de betichtingen A 1-2, B, C en D ééngemaakt :

— tot een gevangenisstraf van acht maand,

— en tot een geldboete van zesentwintig frank.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST.-NIKLAAS

1e Kamer. — 21 oktober 1969.

Voorzitter : M. R. Dierix.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaat : Mr. Van Gelder - Van Hove.

Overeenkomst. — Conventionele intresten. — Betekenis der clause 'verschuldigd van rechtswege'. — Noodzakelijkheid van aanmaning.

Vergoeding wegens wanbetaling. — Voorzien bedrag mag geen woekerintrest zijn.

Wanneer in een overeenkomst wordt voorzien dat de debiteur een conventionele intrest van 8 t.h. van rechtswege zal verschuldigd zijn, betekent zulks niet dat de schuldeiser vrijgesteld is de tegenpartij aan te manen. Een overeenkomst die in geval van wanbetaling een verhogingsbeding voorziet, kan enkel toepasselijk zijn op de betaling van een geldsom. De voorziene verhoging mag niet neerkomen op een woekerintrest.

B. V. Edel - Hosiery Comp. t./ Dethier - Dethier.

I. — Overwegende dat de vordering tot de betaling strekt in de eerste plaats, van 62.291 frank als saldo van twee facturen : 1) faktuur nr 728 dd. 29 februari 1968 (76.228 F) en 2) faktuur nr 1049 dd. 23 maart 1968 (24. 724) ;

Overwegende dat dit punt van de vordering gegrond voorkomt voor zover daarover kan geoordeeld worden bij ontstentenis van elke tegenspraak ;

II. — Overwegende dat eiseres in de tweede plaats de betaling vordert van 7.060 frank ten titel van conventionele intresten à 8 t.h. vanaf 23 maart 1968, dag van het uitschrijven van de laatste van beide facturen ;

Overwegende dat de clause waarbij voormelde intrest wordt bedongen, eiseres niet vrijstelt haar schuldenaar aan te manen om gezegde intrest te doen lopen ;

dat wanneer bewuste clause zegt dat de intrest « van rechtswege » verschuldigd zal zijn, die woorden niet gelijk te stellen zijn met een « vrijstelling van sommatie » ;

dat de woorden « van rechtswege » (uit volle recht — de plein droit) normaal betekenen « volgens recht », krachtens de wet of de overeenkomst, zonder dat van de intrest nog kan gediscussieerd worden ;

doch dat zij niet ondubbelzinnig gelijk staan met de wil om ze te doen lopen zonder aanmaning ;

dat eiseres zelve het aldus heeft beschouwd, vermits zij nooit intresten op de rekening van verweerder heeft gebracht ;

dat zij integendeel eerst van het aanrekenen van intresten heeft gesproken tegelijk met de eerste sommatie welke zij aan verweerder liet geworden dd. 7 februari 1969 ;

Overwegende dat de conventionele intresten slechts vanaf gezegde datum verschuldigd zijn ;

III. — Overwegende dat de vordering eindelijk tot de betaling strekt van 12.458 frank als vergoeding welke verweerder, volgens eiseres, zou verschuldigd zijn bij toepassing van een algemene voorwaarde, luidende als volgt :

8. « Indien er geen betaling volgt binnen de termijn van acht dagen nadat hiertoe een aangetekende aanmaning verzonden werd, is de schuldenaar gehouden bij toepassing van artikel 1139 en 1147 van het Burgerlijk Wetboek aan ons een schadevergoeding te betalen conventioneel en forfaitair onverminderbaar vastgesteld op 20 t.h. van het onbetaald bedrag... » ;

Overwegende dat voormelde artikelen van het Burgerlijk wetboek inderdaad voorzien dat de in mora gestelde schuldenaar een schadevergoeding kan verschuldigd zijn uit hoofde van de vertraging ;

doch dat eiseres uit het oog verliest dat luidens artikel 1153 dat kort op de aangehaalde artikelen volgt, er alléén intresten mogen gevorderd worden als vergoeding wegens vertraging, wanneer het betreft een verbintenis waarvan het voorwerp bestaat in de betaling van een geldsom ;

Overwegend dat, aan de andere kant, de conventionele intresten geen woekerintresten mogen zijn ;

Overwegende dat een vergoeding van 10 t.h. zoals diegene welke het voorwerp uitmaakt van het artikel 8 van de algemene voorwaarden van eiseres, op een woekerintrest neerkomt ;

dat gezegde 10 t.h. inderdaad in gene maat gebonden zijn aan het verlopen van de tijd ;

dat zij bedongen worden als plots verschuldigd vanaf de eerste dag vertraging ;

Overwegende dat indien de schuldenaar de schuld mocht betalen na één maand vertraging, hij alreeds, volgens de clause, 20 t.h. op een maand of 240 t.h. op 12 maand betaalt als vergoeding wegens vertraging ;

dat zelfs na een jaar de schuldenaar nog 20 + 6 = 26 t.h. zou betalen ;

dat zulks een woekerintrest zou uitmaken ;

dat een beding waarbij een intrest wordt bedongen die een woekerintrest kan zijn en is, tenzij eiseres naar goeddunken de vertraging zou laten duren gedurende jaren, nietig is ;

Overwegende dat eiseres de gerechtelijke intresten niet mag vragen op de conventionele, buiten de voorwaarden van artikel 1154 B.W. ;

Om deze redenen :

de Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 der wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Verklaart de vordering ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, verwijst verweerder om aan eiseres te betalen, de som van 62.291 frank met de conventionele intresten à 8 t.h. vanaf de 7 februari 1969 tot de dagvaarding en met de gerechtelijke intresten sedertdien ;

Wijst het meer gevorderde van de hand als niet gegrond ;

Verwijst verweerder in de kosten van het geding begroot op 1.551 frank, hierin zijnde nog niet begrepen deze van registratie, afschrift of uitvoering van dit vonnis.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

VREDEGERECHT TE KONTICH

11 juni 1968.

Rechter: M. Raymond Jacobs.
Pleiters: Mrs. G. Arts en W. Lens.

Art. 1244 B.W. — Gematigd uitstel. — Rechtsmisbruik bij uitvoering van vonnis. — Uitzonderlijke omstandigheden. — Geen in geld waardeerbaar voordeel voor de schuldeiser. — Katastrofaal gevolg voor de debiteur. — Onduldbaar motief tot rechtsuitoefening.

Een gematigd uitstel voor de betaling — d.i. de uitvoering van de verbintenis — kan slechts verleend worden, wanneer — mitsdien de door art. 1244 B.W. gestelde voorwaarden vervuld zijn — de schuld blijkt uit een andere akte dan een vonnis. Indien nochtans de dadelijke uitvoering van een vonnis opvallenderwijs een onduldbare daad van rechtsmisbruik zou uitmaken, dan kan op die rechtskundige basis een gematigd uitstel verleend worden.

Een « ex lege » verantwoordbare handeling en de uitoefening van een zelfs bij vonnis bekrachtigd recht kunnen in zeer uitzonderlijke omstandigheden tot een flagrant rechtsmisbruik uitgroeien. Objectief veronderstelt rechtsmisbruik én de afwezigheid van een in geld waardeerbaar voordeel voor de schuldeiser én een katastrofaal gevolg voor de debiteur. Subjectief impliceert het een aan alle nutsbetrachting vreemd en onduldbaar motief tot rechtsuitoefening.

van Linden t./ van der Stappen enctn.

Overwegende dat de aanlegger uiteenzet, dat hij de huurder is van het aan de Magdalenastraat, 4-6 te Kontich gelegen en in onverdeelheid aan de verweerders toebehorend handelshuis; dat ons vonnis van 20 februari 1968 zijn uitdrijving voorzien heeft tegen 15 juni 1968 en dat zijn op art. 1244 B.W. gesteunde vordering het bekomen van een uitsteltermijn van een zestal maanden beoogt;

Overwegende dat de vordering van de aanlegger — in de termen, waarin ze voorgedragen is en gezien van uit een louter en zuiver puriteins legaal standpunt — niet kan bewilligd worden, vermits het verlenen van een uitsteltermijn — zo de door art. 1244, al. 2 B.W. gestelde voorwaarden voorhanden zijn — slechts mogelijk is « wanneer de schuld blijkt uit een andere... akte dan een vonnis »;

Overwegende dat desondanks het hieronder besliste uitstel aan de aanlegger dient verleend te worden, vermits de verwezenlijking van dezès uitdrijving op 15 juni 1963 door de verweerders opvallenderwijs een onduldbare daad van rechtsmisbruik zou zijn, terwijl nog steeds de regelen gelden: « *Malitiis non est indulgendum* » en « *in omnibus quidem, maxime tamen in jure aequitas spectanda est* »;

Overwegende dat te dien opzichte in rechte en in feite o.m. zeer speciaal dient benadrukt te worden:

A. — dat de aanlegger geen huurhernieuwing bekam en zijn uitdrijving tegen 15 juni 1968 uitgesproken zag en zulks o.m. omdat hij zich vergiste — zo stelt het althans ons eerder vermeld vonnis van 20 februari 1968 — omtrent de datum, waarop in 1959 de hem conventioneel toegestane huurverlening was ingegaan en dat de aanlegger daarbij de toepassing van art. 1244 B.W. buiten het geding heeft gelaten, omdat hij in de mening verkeerde de huurhernieuwing zeer zeker te zullen bekomen;

dat de aanlegger geredelijk ging berusten in ons overigens uitvoerbaar verklaard vonnis; dat hij er niet in

gelukte de eigendom der verweerders te kopen, vermits deze « ingehouden » werd (zie infra); dat hij kort daarna een te koop gekomen burgershuis aankocht en dadelijk alle schikkingen trof om er na de vereiste verbouwwerken zijn bakkerij en winkel te kunnen in installeren; dat nog een luttele tijdspanne onontbeerlijk is, opdat het erlangde resultaat behoorlijk kunne bereikt worden;

B. — dat de verweerders onmiddellijk na ons vonnis van 20 februari 1968 hun eigendom publiek te koop stelden en... inhielden, ofschoon de openbare verkoping van hun handelshuis in de meest ideale en gunstigste voorwaarden doorging, vermits het handelshuis gegarnierd en uitgebaat was door een huurder, die door een uitvoerbaar vonnis veroordeeld was om de eigendom te ontruimen tegen 15 juni 1968, daar hij van alle rechten op huurhernieuwing en... uitwinningsvergoeding vervallen was verklaard;

dat — theoretisch althans — gunstiger condities voor de openbare veiling van een handelshuis bezwaarlijk kunnen uitgedacht worden, daar elke uit een lopende huur resulterende « bezwaring » en elk door een gebeurlijke huurhernieuwing en uitwinningsvergoeding bepaald risico ontbraken; dat de verweerders het als eigenaars verhoopte bod niet zagen gedaan worden en dat ze — wat natuurlijk hun elementairste recht is — de eigendom inhielden en nu een onderhandse koper zoeken;

C. — dat nu de verweerders alle uitstel — hoe kortstondig het ook weze — weigeren aan de aanlegger; dat wij — het vitaal belang van deze kwestie voor de aanlegger bevroedende — een verzoeningspoging wensten te ondernemen en dat de verweerders zich niet eens de moeite hebben getroost daarbij aanwezig of vertegenwoordigd te zijn; dat zij de gedwongen tenuitvoerlegging van ons vonnis d.d. 20 februari 1968 aankondigden voor 15 juni 1968 en dat « *stricto jure* » de verweerders dartoe vanzelfsprekend kunnen doen overgaan;

dat de verweerders inderdaad de Gaius-tekst « *Nullus videtur dolo facere, qui suo jure utitur* » en het Pauluscitaat « *Nemo damnum facit, nisi qui id facit, quod facere jus non habet* » kunnen beroepen; dat desondanks een « *ex lege* » verantwoordbare handeling en de uitoefening van een zelfs bij vonnis bekrachtigd recht in zeer uitzonderlijke omstandigheden tot een zeer flagrant rechtsmisbruik kunnen uitgroeien en dat de aangekondigde uitdrijving als dusdanig dient aangemerkt, wijl het blijkt:

a. — dat de onmiddellijke en voor de aanlegger katastrofale uitdrijving geen in geld waardeerbaar voordeel kan opleveren voor de verweerders en dat bijaldien — in normale omstandigheden — een bewoond, gegarnierd en uitgebaat handelshuis, dat binnen een zeer korte periode zonder eisbaarstelling ener uitwinningsvergoeding zal moeten ontruimd worden, gemakkelijker een onderhandse koper zal vinden, dan dat zulks het geval is voor een zeer verouderde, ten dele door afbraak bedreigde en ledig staande « *eo ipso* » ontakelde eigendom;

b. — dat verder de nu door de verweerders aangekondigde uitdrijving katastrofaal zou zijn voor de aanlegger — d.i. de jarenlange en correcte huurder van de verweerders —, vermits deze alsdan genoodzaakt zou zijn zijn handelsactiviteiten gedurende een bepaalde tijdspanne volledig stil te leggen, zodat zijn klandizie grotendeels zou verloren gaan; dat een soortgelijke ruine niet mag benaastigd worden en zulks vooral niet, indien — zoals ter zake — het erlangde geduld de pecuniare belangen der verweerders niet kan schaden;

c. — dat uiteindelijk nog in het licht dient gesteld te worden:

dat een zo stugge als onmenselijke rechtsuitoefening, waarvoor geen enkele geldelijke overweging als determinerend motief kan worden aangehaald, onbegrijpelijk

is in het hoofd der eigenaars-verweerders, w.o. er overigens ene is, die als kloosterzuster de naastenliefde wel als het voornaamste gebod dient te beschouwen; dat de verweerders niet alleen handelen zonder enigerlei nuts-betrachting, doch op een manier, die op het eerste gezicht nadelig is voor hun patrimoniale belangen, zoals het hierboven is uiteengezet;

dat het overigens bedroevend en grievend is te moeten ervaren, dat de verweerders vooral hun oerstrakke be-trachting tot kordate rechtsuitoefening zijn gaan pronon-ceren op het moment, dat de aanlegger om voor de hand liggende beweegredenen weigerde de litigieuze eigendom onderhands aan te kopen tegen het dubbele van het hoogste bod, dat de instrumenterende notaris kon note-ren tijdens de al eerder vermelde publieke veiling, die — zoals al betoogd werd — in optimale voorwaarden kon doorgaan

— Om deze redenen,

Bij tegenspraak en in eerste aanleg uitspraak doende: Wijzen de vordering van de aanlegger — in de mate, dat ze gesteund gaat op art. 1244 B.W. — van de hand, doch aanvaarden, dat de gedwongen tenuitvoerlegging van het vonnis d.d. 20 februari 1968 vóór 15 december 1968 als een misbruik van recht zou gelden; machtigen dienvolgens de aanlegger om de eigendom der Magdalena-straat, 4-6 te Kontich te blijven betrekken tot en met 14 december 1968 tegen de betaling ener woonstvergoe-ding van fr. 2.000. = per maand en zeggen bij wijze van gevolg voor recht, dat ons vonnis van 20 februari 1968 — wat de daardoor voorziene uitdrijving aangaat — vóór 15 december 1968 niet zal mogen ten uitvoer gelegd wor-den; bepalen, dat de aanlegger de litigieuze eigendom te allen tijde zal mogen verlaten tegen betaling der voor de lopende maand eisbare woonstvergoeding; veroordelen de verweerders tot de betaling der op de som van fr. 1.077. = begrote gerechtskosten en verklaren het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, elk gewoon en of buitengewoon rechts-middel ten spijt, alsmede zonder borgtocht.

VREDEGERECHT TE ASSENEDE.

5 juni 1969

Vrederechter: A. Doudelet.

Advocaten: Mr. R. Van Hoecke en J. Nuytinck.

Gemene muur. — Vervanging door nieuwe muur (art. 659 B.W.). — Tegenvordering. — Ontvankelijkheid.

De mede-eigenaar mag de gemene muur die een verhoging niet kan dragen vervangen door een nieuwe muur (art. 659 B.W.).

Het gebruik van betonplaten tot afscheiding van erven was aan de stellers van het B.W. onbekend. De regeling van art. 659 B.W. is toepasselijk op een afscheiding in betonplaten.

De tegenvordering is een tussenvordering waarop de bepalingen van art. 807 Ger. Wetb. toepasselijk zijn, en moet berusten op een feit of akte in de dagvaarding aangevoerd.

Daleman & Van Daele t./Rijckaert-De Vleeschouwer.

Overwegende dat de eis ertoe strekt te horen zeggen voor recht dat eisers gerechtigd zijn om de betonplaten, welke dienen tot scheiding van het erf, waarvan zij onverdeelde eigenaars zijn, van het erf van verweerders weg te nemen en te vervangen door een muur in baksteen tot een hoogte van ongeveer 2,60 m., als zijwand van een garage en tot een diepte van 9,20 m.

dat deze nieuwe muur gemeen zal blijven tot op de huidige hoogte van de betonplaten, hetzij 1,65 m,

dat de betonplaten en betonstijlen aan eisers zullen worden toegekend als compensatie voor de nieuwe muur wat het gemeenschappelijk deel ervan betreft;

Overwegende dat de erven van partijen gescheiden zijn door een afscheiding in betonplaten, waarvan zij mede-eigenaars zijn;

Overwegende dat het gebruik van betonplaten tot afscheiding van de erven, aan de stellers van het Burgerlijk Wetboek onbekend was;

— dat betonplaten even duurzaam kunnen zijn als bakstenen;

— dat ze derhalve, waar zulks mogelijk is, aan hetzelfde regime mogen worden onderworpen als een muur uit baksteen opgetrokken;

Overwegende dat waar het een muur betreft de mede-eigenaars de gemene muur die een verhoging niet kan dragen, mag vervangen door een nieuwe muur (art. 659 B.W.);

— dat dezelfde regeling kan toegepast worden, waar het de vervanging betreft door een muur van een afscheiding in betonplaten, die een verhoging niet kan dragen;

— dat artikel 659 B.W. derhalve toepasselijk is op een afscheiding in betonplaten;

Overwegende dat verweerders op tegeneis vorderen.

1° een vergoeding van 5.000 frank wegens mindere verlichting van hun woning ingevolge de geplande verhoging van de gemene muur;

2° wegruiming van de beplantingen door eisers langs de betonafsluiting geplant;

Overwegende dat eisers de afscheiding wensen te verhogen met 95 cm;

— dat de woning van verweerders op een afstand van 3 meter van de afscheiding staat;

— dat de geplande verhoging derhalve de gewone nadelen van nabuurschap niet overtreft;

— dat het eerste onderdeel van de tegeneis niet gegrond is;

Overwegende dat eisers zich verzetten tegen de uitbreiding van het voorwerp van het geding met het tweede onderdeel van de tegeneis;

Overwegende dat het tweede onderdeel van de tegeneis geen verband houdt met het vraagstuk van de verhoging van de gemeenschappelijke afscheiding van de erven;

Overwegende dat de tegenvordering een tussenvordering is (art. 14 C.W.) waarop de bepalingen van art. 807 G.W. toepasselijk zijn;

Overwegende dat het tweede deel van de tegenvordering niet berust op een feit of akte in de dagvaarding aangevoerd;

— dat het derhalve niet ontvankelijk is;

Overwegende enerzijds dat uit de door partijen gevoerde briefwisseling eisers konden afleiden dat verweerders hun recht om een muur op te trekken erkenden;

— dat verweerders hun achteraf de uitoefening van dit recht onzeker maakten en hen daardoor verplichtten een rechtsvordering ad futurum in te stellen;

Overwegende anderzijds dat de twee onderdelen van de tegenvordering niet kunnen worden ingewilligd;

Overwegende dat derhalve de verweerders 3/4 en de eisers 1/4 van de kosten van het geding dienen te dragen;

— dat er geen aanleiding bestaat verweerders te veroordelen wegens tergende en roekeloze wedereis, daar uit deze wedereis geen bijkomende kosten voor eisers zijn ontstaan;

Om deze redenen,

Wij Vrederechter,

Rechtdoende op tegenspraak en in eerste aanleg;

Machtigen tweede verweerster, voor zoveel als nodig,

om in rechte te verschijnen ;

Verklaren de eis ontvankelijk en gegrond ;

Zeggen voor recht dat eisers gerechtigd zijn om de betonplaten, welke dienen tot scheiding van het erf, waarvan zij onverdeelde eigenaars zijn, van het erf van verweerders weg te nemen en te vervangen door een muur in baksteen tot een hoogte van ongeveer 2,60 m, als zijwand van een garage en tot een diepte van 9,20 m ;

— dat deze nieuwe muur gemeen zal blijven tot op de huidige hoogte van de betonplaten, hetzij 1,65 m ;

— dat de betonplaten en betonstijlen aan eisers zullen worden toegekend als compensatie voor de nieuwe muur wat het gemeenschappelijk deel ervan betreft ;

— dat de meerdere dikte nodig voor het optrekken van de nieuwe muur zal genomen worden aan de zijde van eisers ;

Verklaren het eerste deel van de tegeneis ontvankelijk, doch ongegrond ;

Verklaren het tweede deel van de tegeneis niet ontvankelijk ;

Veroordelen eisers tot één vierde en verweerders tot drie vierden van de kosten van het geding, tot op heden begroot op de som van duizend en negen en vijftig frank ;

Verklaren ons vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling ;

WERKRECHTERSRAAD TE BRUSSEL

26 oktober 1969.

Voorzitter : M. Ugeux.

Rechtskundig bijzitter : M. Cleermans.

Advocaten : Mrs. Vrijdaghs en Baetens.

Bediendencontract. — Eindejaarsgratificatie. — Voorwaarden.

Het recht op een eindejaarsgratificatie kan enkel voortvloeien hetzij uit een individuele overeenkomst, hetzij uit een collectieve overeenkomst, hetzij uit een gebruik.

Opdat de eindejaarsgratificatie hoofdens een gebruik zou verschuldigd wezen, is niet alleen vereist dat zij aan het geheel van het personeel zou betaald worden zijn, doch dat zij bovendien steeds zou vastgesteld zijn geworden op grond van een economisch en mathematisch criterium, volstrekt onafhankelijk van de eenzijdige wil van de werkgever.

Maarse t./ Amstel.

Overwegende dat de eis er toe strekt verweerster te horen veroordelen om aan eiser te betalen de som van 19.926 frank, plus de interesten en de kosten, zijnde het bedrag van verschuldigde wedden ;

Overwegende dat aanlegger vanaf 2 januari 1963 tot 30 november 1967 in dienst geweest is bij verweerster in hoedanigheid van hoofd van de administratie ;

dat hij bij brief dd. 18 september 1967 zijn betrekking opgezegd heeft en dat zijn werkzaamheden werkelijk op 15 november 1967 een einde namen ;

dat eiser op 15 november 1967 een bedrag van 40.000 frank als voorschot op zijn eindafrekening genoten heeft ;

dat verweerster voorhoudt dat eiser slechts op 37.134 fr. recht had ; dat zij dan ook op 5 februari 1968 de terugbetaling gevraagd heeft van 2.866 fr. ;

dat aanlegger van zijn kant, bij brief van 8 februari 1968 een eindejaarsgratificatie eiste gelijk aan 11/12 van van 18.500 fr. x 150 t.h. of 20.350 fr. ;

dat volgens eiser dan ook nog een som van 19.926 fr. te betalen bleef ;

Overwegende dat verweerster aanvoert dat eiser geen recht heeft op de gezegde eindejaarsgratificatie ;

dat zij, derhalve, bij tegeneis, de betaling vordert van de som van 2.866 fr. ;

Overwegende dat, zoals verweerster het terecht laat gelden, de eindejaarsgratificatie slechts een accesserium van de wedde uitmaakt indien zij, hetzij uit hoofde van een individuele overeenkomst, hetzij uit hoofde van een collectieve overeenkomst, hetzij uit hoofde van een gebruik verschuldigd is (Werkr. Charleroi, 17 april 1962, Rev. dr. Social, 265) ;

Overwegende dat terzake geen sprake is van een collectieve overeenkomst ;

dat evenmin tussen partijen een individuele overeenkomst gesloten is waaruit blijkt dat eiser op de gezegde gratificatie aanspraak zou kunnen maken ;

dat het tussen partijen gesloten bediendencontract geen woord rept over een eindejaarsgratificatie ;

dat eiser weliswaar aanvoert dat hij aangeworven werd ten gevolge van een advertentie verschenen in de « Gazet van Antwerpen » van 16 november 1962 waarin uitdrukkelijk een 13de maand vooropgesteld werd ;

dat evenwel het aanbod betrekkelijk was op de functies van boekhouder en dat eiser als hoofd van de administratie aangenomen werd ;

dat anderzijds de advertentie van november 1962 dagtekend, wanneer het in diensttreden in januari 1963 plaatsvindt ;

dat verder bewezen is dat eiser aangenomen werd door bemiddeling van de P.V.B.A. G. Kuypers (zie brief dd. 6 december 1962 aan eiser gericht) ;

Overwegende dat opdat de eindejaarsgratificatie hoofdens een gebruik zou verschuldigd zijn, de volgende voorwaarden dienen vervuld te worden :

dat de gratificatie aan het geheel van het personeel zou betaald worden zijn, dat zij steeds bepaald zou geweest zijn op grond van een economisch en mathematisch criterium, volstrekt onafhankelijk van de eenzijdige wil van de werkgever (zie Werkr. Charleroi, 17 april 1962 reeds vermeld) ;

Overwegende dat ter zake bewezen is dat de N.V. Amstel Brouwerij te Amsterdam (moederinrichting van verweerster) elk jaar tijdens haar algemene vergadering, voor elk van de Belgische personeelsleden afzonderlijk de gratificatie bepaalt welke hun over het voorgaande boekjaar mag uitbetaald worden ;

Dat verder uit de overgelegde bescheiden spruit dat deze uitbetaling op grond van een economisch en mathematisch criterium geschiedt waarover de voornoemde moederonderneming telkenmale soeverein beslist ;

dat inderdaad, wat eiser betreft, deze gratificaties respectievelijk bedroegen : voor 1963 : 15.120 fr. of 112 p.c. van zijn toenmalige wedde ; voor 1964 : 20.960 fr. of 131 p.c. ervan ; voor 1965 : 22.925 fr. of 131 p.c. en voor 1966 : 27.750 fr. of 150 p.c. ;

Overwegende dat uit deze beschouwingen spruit dat bij verweerster de eindejaarsgratificaties geen gebruik uitmaakten waarop eiser thans zijn vordering oordeelkundig mag steunen ;

Overwegende dat de hoofdeis dan ook van de hand dient gewezen te worden en de tegeneis als gegrond beschouwd ;

Om deze redenen :

Alle andere besluiten van de hand wijzende, wijst hoofdeiser af van zijn vordering, veroordeelt hem tot de kosten van het geding ;

Beslissende op de tegeneis, veroordeelt partij Maarse om aan eiseres op tegeneis te betalen een som van 2.866 fr., te verhogen met de gerechtelijke interesten ;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande hoger beroep en zonder borgstelling tot de som van 2.500 fr. en mits borgstelling voor het overige.

TAALWETGEVING EN EENTALIGHEID (*)

Wanneer wij de geschiedenis van de wetgeving betreffende het gebruik der talen in België nagaan stellen wij vast dat, in verschillende periodes, de doelstelling die nagestreefd werd met de taalwetgeving, niet gelijkaardig was; dat zij destijds volledig verschilde van hetgeen men er vandaag mee beoogt.

Uitgaande van het verslag der grievenscommissie van 1857 werd door de vlaamsgezinden in beginsel de *gelijkheid* van de beide talen in de Vlaamse gewesten gevorderd, wat dus neerkwam op een *feitelijke tweetaligheid*.

Waar de Nederlandse taal in Vlaanderen, in alle sectoren van het publiek leven, het bestuur, het onderwijs, het gerecht en het leger, volledig door het gebruik van de Franse taal was verdrongen en geen enkele levensmogelijkheid kende, eiste de Vlaamse elite, — die maar een beperkte groep uitmaakte —, een plaats op voor het Nederlands dat van dezelfde rechten zou dienen te genieten als het Frans. Er was dus in die aanvangsperiode geen kwestie van eentaligheid. Gelijkheid voor het gebruik van de beide talen was het doel, zonder dat daardoor het gebruik van het Frans werd uitgeschakeld, of ook maar beperkt.

Het is in die geest dat de eerste zo moeizaam verworven taalwetten werden uitgevaardigd, die wetten waarvoor een Edward Coremans en enkele andere heroïsche figuren zich zo zeer hebben ingespannen.

Het verzet tegen de toepassing van deze wetten vanwege de francofonen en vanwege de overheid, het schaamteloos negeren van hun bepalingen hebben vele Vlamingen diep gegriefd.

Het ontluiken van een nog bescheiden Vlaamse literaire en artistieke cultuur, de vlaamsgezinde propaganda in allerlei culturele verenigingen en het gevoel van vernedering dat meer en meer zovele Vlaamse mensen prikkelde, hebben er veel toe bijgedragen dat de strijd voor de gelijkheid van beide talen in het Vlaamse land op een breed front zou gestreden worden. Dit heeft zich vooral gemanifesteerd tijdens de grote volksbeweging die in het jaar 1898 plaats had, teneinde de stemming van de gelijkheidswet af te dwingen, waardoor aan beide talen een gelijk officieel karakter werd gegeven. Toen hebben zich in heel het land en tot in de kleinste dorpen volksbewegingen voorgedaan die hun grote invloed hebben uitgeoefend en die het stemmen van de gelijkheidswet, waartegen zulk hardnekkig verzet aan de dag was gekomen, uiteindelijk hebben verzekerd.

Een elementair overzicht van de geschiedenis der Vlaamse Beweging toont ons hoe geleidelijk van die doelstelling der gelijkheid werd afgeweken, en hoe meer en meer bij de Vlamingen het bewustzijn groeide dat zij behoren tot een homogene gemeenschap en dat het gebruik van een vreemde taal in hun maatschappelijk milieu, door al wie macht en gezag bezat, het produkt was van een sociaal-economische dwang, die vooral steunde op de ondemocratische structuur van onze instellingen, die alle medezeggenschap aan de grote massa der bevolking had ontzegd.

De parvenu-mentaliteit van een groot aantal Vlamingen die verkozen Frans te spreken en hun kinderen in het Frans op te voeden, omdat ze meenden dat zulks hen een sport hoger bracht op de sociale ladder, werd aangevoeld als een smaad waartegen heftig diende gereageerd te worden. Meer en meer drong het besef door dat zoals bij alle beschaafde volken, ook in Vlaanderen slechts een hoogstaande cultuur kon verwezenlijkt worden wanneer de taalbarrière zou opgeruimd zijn en wij zouden beschikken over een Vlaamse elite die op alle gebied een weldoende invloed op de volksgemeenschap zou uitstralen.

(*) Gedeelten uit een radio-rede uitgesproken op 14 februari jl.

Dit besef is er aanleiding toe geweest dat in de periode vóór de eerste wereldoorlog de Vlaamse strijd zich hoofdzakelijk heeft geconcentreerd op de vervlaamsing van de Universiteit te Gent. Voorzeker, het oude gelijkheidsbeginsel speelde hier ook nog zijn rol: een Franse Universiteit te Luik en, op grond van gelijkheid, een Vlaamse universiteit te Gent. Doch een hele literatuur en een intense propaganda hebben er meer en meer de Vlaamse bevolking van overtuigd dat, — hoezeer ook de kennis van vreemde talen gewenst is, — enkel de eentaligheid van hoog tot laag, op alle gebieden en in alle middens, een gave en waardevolle cultuur kan verzekeren.

Niemand heeft beter dan Lodewijk De Raet geadstrueerd hoe de vervlaamsing der Universiteit te Gent daartoe een onontbeerlijke voorwaarde was en hoe zij de kaders zou vormen die de Vlaamse opgag zouden leiden.

Wanneer we nagaan welke de oorzaken zijn die deze drang naar de eentaligheid diep hebben doen doordringen in de openbare mening, zouden talrijke factoren moeten vermeld worden.

Vele vooraanstaande pedagogen hebben op wetenschappelijke wijze aangetoond dat de tweetaligheid bij de opvoeding van een kind een allernadeligste invloed heeft op de vorming van zijn geest.

Verder hebben een hele reeks omstandigheden de publieke opinie in dezelfde richting beïnvloed. Het feit namelijk dat vooraanstaande politieke leiders zich hebben ingespannen voor de vervlaamsing der Universiteit te Gent, symbool van de homogene eentaligheid van een volk, en dat zij dit probleem gebracht hebben op het parlementaire vlak; de brief van Jules Destrée aan de Koning van 1912 waarin, naast zovele ketterijen, talrijke gezonde uitspraken voorkomen; de vernederingen die de Vlamingen te onderstaan hadden in het leger, vooral gedurende de eerste wereldoorlog; de strijd die vóór 1914 begonnen was te Gent voor de bestuurlijke scheiding; de diepgaande invloed van het activisme; dit alles heeft er toe geleid dat, na 1918, zowel minimalisten als extremisten dezelfde doelstelling van de *volstreckte eentaligheid* in Vlaanderen hebben verdedigd.

De Vlaamse gemeenschap, had geen ander middel om zijn doelstellingen te verwirkelijken dan het middel van de taalwetten. Waar het een eerste plicht is van de staat de cultuur van het volk te bevorderen, kon op niemand anders beroep gedaan worden dan op de wetgever, om de nodige maatregelen te treffen teneinde het Vlaamse wezen te beschermen. De taalwetgeving werd dus een onontbeerlijk middel, — hoezeer het velen ook tegenstak dwangnormen te zien uitvaardigen, — doch enkel de wetgever kon, en dan nog maar op relatieve wijze, triomferen over egoïsme, schraapzucht en heerszucht van de tegenstrevers.

Na 1918, onder de druk van de minimalisten die de erkenning van de Vlaamse eisen vroegen als tegengewicht van hun loyaleit gedurende de oorlog en ook onder de druk van het radicalisme der Frontpartij, gaf de regering er zich rekenschap van dat er iets moest verwezenlijkt worden van de koninklijke belofte die bij het begin van de vijandelijkheden gedaan was. Doch het geschiedde met grote traagheid en met veel tegenzin. De wet van 31 juli 1921 kwam tot stand waardoor aan het centraal bestuur werd opgelegd de correspondentie met de lokale overheden te voeren in de taal van de streek. In 1923 werd de manke oplossing van de Nolf-Universiteit tot stand gebracht, waardoor men de tweetaligheid aan de Universiteit te Gent wilde bestendigen en in 1928 kwam er een wet die voor het leger een zeer beperkte tweetaligheid oplegde aan de officieren.

Deze oplossingen waren voor de Vlaamse gemeenschap

een grote ontgoocheling. Het beginsel van de eentaligheid, de slogan «Landstaal-voertaal» werd steeds vaster verankerd in de geest der Vlaamse mensen. Tegen het beginsel van de tweetaligheid kwam dan de sterke steun van de Walen, die bereid bleken de francofone minderheden in Vlaanderen op te offeren, van het ogenblik dat zij zelf volledig ontsnapten aan elke verplichting de tweede landstaal te kennen. Zij deden gelden, zonder enige notitie te nemen van het nationaal belang, dat zij niet konden gehouden zijn een grote krachtinspanning te leveren voor het aanleren van de Nederlandse taal die slechts een geringe spreiding kende en voor hen volkomen onnuttig was.

Steeds groter werd het getal der aanhangers van de homogene gemeenschap met *volstrekte eentaligheid*. In 1928 deed zich het verrassend fenomeen voor van de Borms-verkiezing, die te Brussel verbijstering verwekte. De Katholieke Vlaamse Landsbond nam in 1929 op zijn Congres te Dendermonde kordaat stelling voor *eentalig* onderwijs in alle graden, zowel in de vrije als in de officiële scholen, voor *eentalige* administratie en rechtsbedeling en voor de splitsing van het leger in *eentalige* eenheden. In 1930 had men gemeend, onder het kabinet Jaspard, een oplossing te kunnen tot stand brengen door de integrale vervlaamsing van de Universiteit te Gent, doch de moeilijkheden stapelden zich op en het kabinet Jaspard viel. In de regering Renkin zetelden ministers zoals de waal Bovesse en de flamingant Sap, die beiden overtuigde aanhangers waren van de *eentaligheid* en ten slotte werden de dijken doorbroken en kwam in 1932 het stel wetten tot stand waardoor in beginsel in alle sectoren van het publieke leven de *eentaligheid* werd aanvaard.

Het was de wet van 28 juni 1932 op het bestuur waardoor de mogelijkheid geschapen werd dat een eentalig ambtenaar de hoogste posten in de administratie kon bezetten, met de eventualiteit van de bijstand van een tweetalig adjunct.

Het was de wet van 14 juli 1932 op het onderwijs die het principe «landstaal-voertaal» aanvaardde. Het was uiteindelijk de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken waardoor de vervlaamsing van het gerecht in de Vlaamse provinciën mogelijk werd.

Wanneer wij nu vandaag willen nagaan welke de betekenis geweest is in de Vlaamse strijd van deze wetten uit de dertiger jaren, dan moeten we getuigen dat deze betekenis zeer aanzienlijk is.

Er is door deze wetten een dam opgeworpen tegen de verfransing; er is gebroken met het principe van de *tweetaligheid*; door een verdere verfransing te vermijden hebben deze wetten gered wat kon gered worden.

Zij waren echter verre van doeltreffend, ten gevolge van de grote beperkingen die er in opgesloten waren. Slechts van één enkele wet, deze van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken kan gezegd worden dat zij werkelijk aan de eisen van de Vlamingen beantwoordde. Het is gebleken door haar toepassing, sedert zij in werking kwam, dat zij in zeer grote mate aan de Vlaamse behoeften voldoening heeft gegeven. Zij was trouwens voorzien van een sanctie die volkomen doeltreffend was, daar zij alle handelingen, die gesteld werden in strijd met haar bepalingen, volstrekt nietig verklaarde. Dank zij deze wet heeft de Vlaamse rechtswetenschap en de Vlaamse rechtsbedeling een fantastische uitbreiding gekend en is op vrij korte tijd bijna volledig de achterstand van een hele eeuw kunnen ingelopen worden.

In de andere wetten waren nog gevaarlijke leemten, hoofdzakelijk ten gevolge van het feit dat de tegenstrevers van de Vlaamse gedachte steeds alles in het werk stelden om, waar het enigszins mogelijk was, de toepassing van de wet te ontduiken, of haar bepalingen te misbruiken.

Zo voor de administratie, de mogelijkheid van een tweetalig lokaal regime, wanneer 30% van de bevolking ver-

klaarde een andere taal te spreken dan deze van de streek. Dit heeft geleid tot een verwoede beïnvloeding en vervalsing van de taalverklaringen. Zo de brede aanpassingsmogelijkheden in de wet op het onderwijs met de facultatieve franse leergangen, de mutatieklassen, enz.

Doch voor al deze wetten, ook voor deze van 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, was er geen redelijke oplossing voorzien voor Brussel. Brussel is steeds de steen des aanstoots gebleven voor het verwezenlijken van een gave Vlaamse beschaving. De sociale en economische druk heeft er zich sterker dan ooit doen gelden, de verfransing heeft er helaas nog in sterke mate veld gewonnen en het is op Brussel dat meer en meer de Vlaamse strijd zich is gaan toespitsen.

Deze strijd beleven wij thans nog elke dag.

Men heeft op de wetten van 1963 moeten wachten om de hervormingen die in 1932 waren aangesneden verder uit te bouwen. Maar ook in deze wetten kan men nog allerlei onvolmaaktheden aanstippen en middelen vinden die aanleiding geven tot misbruiken.

Het gevaar dat zich in de laatste jaren duidelijk aftekent is het feit dat naast de twee homogene Vlaamse en Waalse gemeenschappen, die men niet meer kan loochenen en die men noodgedwongen heeft moeten erkennen, Brussel zich aandient als een derde entiteit met de duidelijke bedoeling samen met de Walen een francofoon verbond te vormen dat de Vlaamse initiatieven zou kunnen dwarsbomen.

Zonder hier speciaal te willen onderstrepen wat Jules Destrée reeds in 1912 over Brussel zegde in zijn bekende «Lettre au Roi», is het een feit dat deze Brusselse entiteit enkel bestaat in de geest van de politiekers die er willen mee schermen. In Brussel leven Vlamingen en Walen en hoezeer de taal die door sommigen gesproken wordt ook een verbasterd mengelmoes is, toch heeft het geen zin, noch sociologisch, noch ethnisch de bewoners van Brussel te stellen als iets afzonderlijks tegenover Vlamingen en Walen.

Dat de Vlamingen er niet aan denken Brussel te vervlaamsen en de verplichtingen van het gebruik der Nederlandse taal aan francofonen op te leggen, weet vanzelfsprekend iedereen. Voorzeker, Brussel is Vlaamse grond en wij betreuren allen dat, wanneer er in 1846 maar 32% francofonen te Brussel woonden, dit getal thans opgevoerd werd tot ongeveer 75%. Dit is gebeurd met een cynische en niets ontziende wil tot verfransing ten allen prijze. Voorzeker het historisch verleden laat diepe sporen na. Ik begrijp zo goed dat de Israëliërs vechten voor het behoud van Jerusalem...

De Vlamingen nemen echter de toestand aan die te Brussel historisch gegroeid is en denken er niet aan historische rechten te doen gelden. Maar wat zij wel willen is het verhinderen der verfransing van de Vlaamse mensen die te Brussel wonen of die er inwijken. Het is statistisch bewezen dat de inwijking te Brussel uit Vlaanderen nog steeds belangrijker is dan deze uit Wallonië. Wanneer wij al deze inwijkelingen konden bewaren voor de Vlaamse gemeenschap, dan zou, na een afzienbaar aantal jaren, zich voorzeker te Brussel geleidelijk een evenwicht ontwikkelen tussen nederlandstaligen en francofonen waarvan een heilzaam gevolg zou kunnen verwacht worden.

Daarom moet dan ook op de stelligste wijze het onzalig beginsel van de vrijheid van de familie vader verworpen worden. Wanneer een nederlandssprekende familie vader zijn kind zendt naar een school met Franse voertaal, begaat hij een verminking van de geest van dit kind. Dit is hem niet toegelaten noch ethisch, noch menselijk, evenmin als het hem zou toegelaten zijn het kind te mishandelen of het te exploiteren tegen de bepalingen in van de sociale wetgeving. Voorzeker, deze familie vader is vrij thuis de taal te spreken die hij wil en zijn kinderen in de taal zijner keuze op te voeden, doch hij is niet gerechtigd

voor deze fantasie de hulp van de staat in te roepen en te genieten van de uitgaven die door de staat aan het onderwijs besteed worden. De beroemde Prof. Naber, hoogleraar in het Romeins recht, te Utrecht, die al zijn werken in het Latijn schreef, sprak ook Latijn in zijn gezin. Dit was zijn volle recht, doch heeft er ooit iemand aan gedacht dat hij hiervoor de hulp van de staat zou kunnen inroepen?

Het is niet zonder reden dat de francofonen met zoveel klem opkomen voor het beginsel van de vrijheid van de familie vader. Voor henzelf heeft het natuurlijk niet het minste belang daar er wel geen enkele onder hen is die er zou aan denken zijn kinderen naar een nederlandsstalige school te zenden. De bedoeling is dus enkel de verfransing van de jeugd in het Brusselse in de grootst mogelijke mate in de hand te werken. Het is een eis van zuiver taalimperialisme, daar men zeer goed weet hoe onweerstaanbaar de sociale en de economische druk zich bij vele Vlaamse ouders zal doen gelden. Het zou dan ook voor Vlaanderen fataal zijn wanneer ooit te Brussel de verklaring betreffende de taal van de huisvader zou afgeschaft worden en elke controle op deze verklaringen zou worden uitgeschakeld.

Samenvattend kan dus de mening uitgedrukt worden dat de taalwetgeving, zoals zij thans bestaat, aan de Vlamingen wel sterke hefbomen heeft bezorgd om hun cultureel leven op een hoger peil te tillen en de homogeniteit van hun gemeenschap te bewaren. Er zal echter nog zeer scherp over de toepassing van deze wetten moeten gewaakt worden, daar onwillige tegentanders alle middelen zullen aanwenden om deze toepassing te omzeilen.

Maar deze wetten zullen nog op allerlei gebied moeten aangevuld worden, zo wat betreft de vervlaamsing van het bedrijfsleven, waarbij het een ontbeerlijke voorwaarde is dat alle ondernemingen hun officiële zetel zullen dienen te vestigen in de plaats waar zij hun bedrijf uitoefenen. Ik beschouw deze maatregel als een van de zeer belangrijke doelstellingen die thans dienen nagestreefd.

En eindelijk blijft er Brussel, waar enkel door middel van een sterk wetgevend ingrijpen zal kunnen bereikt worden, niet dat de francofonen vervlaamst worden, maar dat het Vlaams element en de inwijkelingen er doeltreffend beschermd worden, dat het doodbloeden van het Nederlands er zou gestelpt worden, dat wij zouden kunnen bewaren wat tot onze gemeenschap behoort, enig middel om een oplossing voor Brussel tot stand te brengen en er het onontbeerlijk evenwicht te doen heersen.

Ridder René Victor

Vlaamse Juristenvereniging

Het XXIVe Rechtskundig Congres

zal plaats hebben te
ANTWERPEN

op zaterdag 23 mei a.s.

in de lokalen der Universitaire
faculteiten St.-Ignatius.

Folder met programma wordt eerstdaags
toegezonden.

BOEKBESPREKING

E. Yamarellou et G. Kellens, Le crime et la criminologie. — 2 delen. — Marabout Université, Verviers, 1970; 256 en 251 blz.

In de bekende goedkope uitgave «Marabout Université» is thans een tweedelig werk verschenen over de misdaad en de criminologie. Dit werk, dat grotendeels voorbereid werd door E. Yamarellou, werd na dezes overlijden persklaar gemaakt door G. Kellens, en verschijnt thans onder de naam van beide auteurs, als de vrucht hunner samenwerking.

Het werk is opgevat als een woordenboek waarin al wat verband houdt met strafrecht en criminologie onder vaste rubrieken in alfabetische orde is gerangschikt.

Al heeft deze publicatie hoofdzakelijk een vulgariserend doel, toch dient onderstreept te worden dat de inhoud ervan zeer degelijk is en wetenschappelijke waarde heeft. De leek die het woordenboek doorbladert zal voortdurend geboeid zijn door de uiteenzettingen die hier voorkomen en die betrekking hebben op de misdrijven waarover hij leest in de dagelijkse pers. Telkens zal hem nochtans het essentiële meegedeeld worden van de juridische, criminologische, psychologische en sociologische elementen die bij de behandeling van de verschillende trefwoorden in aanmerking komen. Hij zal aldus op zeer betrouwbare wijze ingeleid worden in de bijzonderste strafrechtelijke en criminologische problemen die met de trefwoorden verband houden.

Wat vooral in dit werk dient onderstreept is de uitvoerige bibliografie die bij elk van de trefwoorden opgegeven wordt. Deze bibliografische overzichten vormen een uitstekende leidraad voor de verdere studie van de behandelde onderwerpen. Merken wij op dat deze bibliografische gegevens zeer breed opgevat zijn en dat zij zich niet enkel beperken tot de Franse wetenschappelijke literatuur, doch ook tot de Angelsaxische en dat zelfs op verschillende plaatsen verwezen wordt naar Nederlandse werken. Daardoor wordt dit woordenboek een rijke bron voor studie, zowel voor studenten als voor reeds verder gevorderden.

De inhoud van hetgeen medegedeeld wordt onder de verschillende trefwoorden is wetenschappelijk volkomen verantwoord. Wij vinden hier bondige synthesen van de hoofdzakelijke wetenswaardigheden die voor elk behandeld onderwerp van belang zijn en waarin voortdurend verwezen wordt naar voorbeelden, statistieken en verhelderende gegevens.

Wie zich interesseert voor strafrecht en criminologie zal zonder twijfel dikwijls op dit woordenboek beroep doen als eerste oriëntatie voor verdere studie.

R.V.

Bibliografie van de Europese Jurisprudentie. — Beslissingen betreffende de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen. — Supplement nr. 3. — Publication du Service de Documentation de la Cour de Justice des Communautés Européennes, 1969.

Wij hebben in vorige jaargangen reeds het belang onderstreept van de uitgave van deze grote bibliografie waarin alles voorkomt wat betrekking heeft op de Europese jurisprudentie.

Het basiswerk van deze bibliografie verscheen in de maand december 1965 terwijl de eerste twee supplementen uitgegeven werden in februari 1967 en in januari 1968.

De aanvullingen die thans de inhoud uitmaken van het 3e supplement lopen dus over anderhalf jaar, nl. van januari 1968 tot juli 1969.

Merken wij op dat de paginering van dit nieuw supplement deze van het basiswerk en van de twee vorige supplé-

menten volgt, terwijl de chronologische tafel der jurisprudentiële beslissingen betrekking heeft op al hetgeen in het hoofdwerk en in de supplementen tot nu toe verscheen.

Deze bibliografie munt uit door haar grote volledigheid. Alle wetenschappelijke studiën die gewijd werden aan de rechtspraak van het Hof zijn hier vermeld, met alle nuttige verwijzingen die een volledige studie van deze rechtspraak mogelijk maken.

Een bijzondere rubriek catalogeert ook de vonnissen van de nationale rechtbanken die geveld werden in verband met de toepassingen van Europees recht.

Deze bibliografie, die met de grootste zorg werd samengesteld, is een onmisbaar studiemiddel voor de Europese jurisprudentie.

R.V.

MEDEDELINGEN

Vlaams Rechtsgenootschap Brussel

Het Vlaams Rechtsgenootschap Brussel heeft de eer u uit te nodigen op het XXIIe Vlaams Interuniversitair Rechtscongres, dat zal plaats hebben aan de Vrije Universiteit Brussel, op 27 en 28 februari 1970 en zal gewijd zijn aan het thema: «De juridische aspecten van het begrip goede zeden: De overheid en de goede zeden».

De voorzitter van het Congres, Steven Brouwers *De voorzitter V.R.G., Jan Duym*

Het congres vindt plaats in het auditorium «Le Relais», Relaisstraat, 1050 Brussel.

Inlichtingen bij V.R.G.-secretaris R. Debruyne, Steenweg naar Ninove 51, 1500 Halle. Tel. (02) 5672.23 (na 19 u.).

* * *

Programma :

Vrijdag 27 februari 1970 :

10 u. Academische opening met uiteenzetting door de h. A. Vranckx, minister van Justitie.

12 u. Receptie aangeboden door de heer A. Gerlo, rector.

15 u. De heer Piet Van Eeckhaut, advocaat: «Aspecten van de verhouding tussen de overheid en de rechtsonderhorigen in verband met de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de goede zeden».

De heer John Bultinck, advocaat en kunstcriticus: «De artistieke vrijheid en het begrip goede zeden».

20 u. Banket.

Zaterdag 28 februari 1970 :

10 u. 30 De heer W. Calewaert, senator en hoogleraar aan de R.U.G. en de V.U.B.: «Het begrip goede zeden in het recht».

De heer J. De Zegher, rechter te Kortrijk: «Wat met art 383 - 383ter?»

15 u. Monseigneur Victor Heylen, hoogleraar aan de K.U.L.: «Ethische aspecten van de problematiek inzake de bescherming van de goede zeden».

Dr. G. Van Leeuwen, hoogleraar aan de theologische faculteit te Brussel: «Het hek van de dam?» of de ethische aspecten van de problematiek rondom de bescherming van de goede zeden, censuur en tolerantie, met name vanuit de situatie in Nederland.

Mevr. Gerda Schmook-Dieltjens, lic. moraalwetenschappen: «Is censuur immoreel?»

Slot.

N.B. — Elke uiteenzetting wordt gevolgd door een debat.

TIJDSCHRIFTEN

Weekblad voor Privaatrecht, notaris-ambt en registratie, jg. 1970 - nr. 5074.

van Mourik M.J.A., De onderneming en de beperkte gemeenschap van goederen (art. 126 B.W.). — Brinkhof J.J., Kanttekeningen bij het artikel «De onrechtmatige daad gepleegd in groepsverband».

Bestuurswetenschappen, jg. 1970 - nr. 1.

Belinfante A.D., Rede uitgesproken ter gelegenheid van de vergadering van de Vereniging voor administratief recht op 24 oktober 1969. — Ridder van Rappard L.R.J., Hervatting van de vijandelijkheden in politieland. — Van der Eyden A.P.J., Planning — Programming — Budgeting. — Samson R.H., De beslissing in het openbaar bestuur en in het privaat bestuur.

Journal des Tribunaux, jg. 1970 - nr. 4690.

Verougstraete W., Le préliminaire de conciliation: Quelques devinettes posées aux juristes.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie, jg. 1970 - nr. 4.

De Geest A., La Confiscation. — Somerhausen C., Les facteurs socio-culturels de l'expansion de la drogue (approche du problème dans les sociétés industrialisées).

Cahiers de Droit Européen, jg. 1969 - nr. 6.

Van Ommeslaghe P., La première directive du Conseil du 9 mars 1968 en matière de sociétés (suite). — Vandersanden G., Le recours en tierce opposition devant la Cour de justice des communautés européennes.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD